

גליון מס' 2 ■ שנה 42 ■ 2025 תשפ"ה

קהילתון

בעבר "היים אקספרס"

ציירה: אירנה רוזנבלט

החוג לציור, דיור מוגן פסגת חן, בהדרכת אילונה צוריה
צילום: רפי סיאנו

מודל לקהילה משולבת בארגון "פסגות כרמל"

חיים ישראלי - מנכ"ל,
לאה שלייכר - מנהלת "דיוור מושלם"

לעבור לדיוור מוגן ולוותר על הבית והסביבה המוכרת והאהובה אותה טיפחנו כל השנים? להחליף את הפרטיות בחיי קהילה?

לאור העובדה שתוחלת החיים עולה וקשישים מעדיפים להישאר בביתם גם בהזדקנותם, נוצר צורך לספק מענה לצרכים המשתנים בעולם המשתנה.

אנו עדים לעלייה בביקוש לפתרונות המותאמים לקשישים, המאפשרים להם לשמור על אורח חיים פעיל, עצמאי ומלא, יחד עם תמיכה קהילתית שתהפוך את השלב הזה בחיים לנעים ובטוח יותר.

כדי לענות לצרכים המשתנים ככל שהגיל עולה, ובהינתן שידוע שתמיכה חברתית היא משאב חיצוני שעוזר בתהליך ההתמודדות עם הקשיים ושקשרים חברתיים תורמים לבריאות טובה ולהחלמה ממחלות שפוקדות בעיקר קשישים, ארגון "פסגות כרמל", שהינו עמותה, בנה במהלך 90 שנות פעילותו מודל ייחודי המאפשר לאזרחים ותיקים בעיר חיפה רצף קהילתי ומעבר גמיש בין הבית הפרטי לחברות בקהילה, השתתפות במועדון פעיל וקבלת שירותים מהתכנית "דיוור מושלם" לבין חמשת בתי הדיוור המוגן שלה והמחלקות הסיעודיות.

מטרת המודל הינה להעניק תמיכה ושקט נפשי לקהילת הקשישים העצמאיים בעיר חיפה ולבני משפחותיהם. ההצטרפות לעמותה בתשלום שנתי מזכה בהנחות בכניסה לדיוור המוגן ולמחלקות הסיעודיות, ומקנה אפשרות לבקר במרכז הקהילתי המשמש "מתנס" ייעודי לגיל השלישי ולקחת חלק בפעילויות פנאי, כגון: טיולים בארץ, חוגים, הרצאות, ערבי תרבות ועוד...

בשנת 2013 יצרנו, ביוזמת מר בני זוסמן, יו"ר "פסגות כרמל", זוכה פרס מפעל חיים 2025 מטעם "קדם" (ארגון בתי דיוור מוגן ובתי אבות) את התכנית "דיוור מושלם", אותה מובילה מיומה הראשון, הגב' לאה שלייכר. התכנית מכבדת את בחירתו של האזרח הוותיק להמשיך ולהתגורר בביתו ויחד עם זאת מאפשרת לחברים המשתתפים בה לשפר את איכות חייהם, את תחושת הרווחה והביטחון האישי ואת היכולת להתמודד עם אתגרי הגיל בשלב זה בחייהם, במיוחד בהיבט החברתי. היא מספקת לתושביה הוותיקים של חיפה שירותים עד הבית כמו: ידיד טלפוני, ארוחות טריות מידי יום, כביסה וניקיון, שירותי קניות, ליווי למרפאות ולמקומות שונים, שירותי רפואת חירום וביטחון 24 שעות ביממה, תיקונים, השגחה, התעמלות בריאותית, מפגשים עם אנשי מקצוע לטיפול ותמיכה נפשית ועוד. חברי התכנית והקהילה זוכים להרחיב את רשת הקשרים החברתיים על ידי השתלבות בפעילויות הפנאי בבתי הדיוור המוגן ובמרכז הקהילתי של "פסגות כרמל".

חברי התכנית ובני משפחותיהם מדווחים על שביעות רצון מהתכנית ועל הפגת תחושת הבדידות. במהלך השנים השתתפו בתכנית כמה מאות חברים, רבים מהם עברו לבתי הדיוור המוגן ולמחלקות הסיעודיות של הארגון ובכל שלב נוכחת הקהילתיות.

הודעה על אסיפה כללית בוחרת

הוועד המנהל של פסגות כרמל – דיור מוגן (ע"ר),
בית הורים בע"מ (חל"צ),
מעון רעות ק. ביאליק בע"מ (חל"צ),
מודיע בזאת על כינוסה של אסיפה כללית בוחרת

**האסיפה תתכנס ביום שני, ג' באב תשפ"ה, 28 ביולי 2025,
באודיטוריום בית הורים "פסגת חן", רח' בת חן 40, חיפה.**

**התכנסות בשעה 09:30
תחילת האסיפה בשעה 10:00**

אסיפה כללית בוחרת מתקיימת על-פי תקנון העמותה אחת לשלוש שנים,
בהסתיים תקופת כהונתו (קדנציה) של הוועד המנהל והדירקטוריון הקיים.

סדר היום ועיון בדוחות הכספיים והדוח המילולי לשנת 2024 יובאו בהמשך

**כל חברי העמותה
מוזמנים להשתתף באסיפה**

מועמדים בבחירות לוועד המנהל והדירקטוריון של ארגון "פסגות כרמל"

בני זוסמן

חבר ארגון משנת 2005, תושב חיפה.

פעיל במשך תריסר שנים כיו"ר פסגות כרמל, יו"ר חבר הנאמנים של המכללה האקדמית עמק יזרעאל, וחבר ועדת כספים וביקורת במדעטק (המוזיאון הלאומי למדע, טכנולוגיה וחלל). בנוסף, החזיק בתפקידים נוספים: חבר בעמותת ער"ן (עזרה ראשונה נפשית), בוועדה הבין-משרדית בתחום האפוטרופסות והגנה על בגירים, במועדון רוטרי מוריה חיפה (חבר כבוד), נציג ציבור בבית דין לעבודה, בעמותת המשפט בשירות הזיקנה, ותפקידים בכירים במערכת הבנקאית. בני שואף להמשיך ולקדם את הארגון ובתי ההורים, מתוך מטרה לבסס את פעילותם, וזאת תוך שמירה על הערכים שלהם. לאחרונה, קיבל תעודת הערכה מראש העיר חיפה על עשייתו למען קהל האזרחים הוותיקים בעיר, ופרס מפעל חיים מטעם קדם - האיגוד לקידום קהילות דיור למבוגרים בישראל.

עידן אמריד

חבר בארגון משנת 2015, תושב חיפה (נווה שאנן).

שמאי מקרקעין מוסמך בעל תואר ראשון במדע המדינה ותואר שני בגיאוגרפיה ולימודי סביבה מטעם אוניברסיטת חיפה. במסגרת תפקידיו בארגון, משמש כחבר ועד המנהל והדירקטוריון, חבר ועדת מלגות, שימש כחבר בוועדת בינוי והיה נציג הבתים "רעות" התשבי וביאליק. עוסק בפעילות ציבורית בחיפה, בין היתר משמש כחבר ועד בעמותת ידידי אות הכפרה והשלום בישראל, חבר ועד בנווה שאנן, עזר מציון וארגון ידידים ופעיל חברתי וסביבתי למען תושבי חיפה.

מיכאל גלס

חבר ארגון משנת 2004, תושב חיפה.

חבר לשעבר בהנהלת חברת "אלובין" ומשנה למנכ"ל. היה ממקימי "איגוד יצרני האלומיניום לבניין בישראל" ופעיל לשעבר במכון התקנים הישראלי בנושאי תקינה בענף האלומיניום. חבר בארגון "פסגות כרמל" ומשקיף בוועד המנהל. חבר הנהלת "מועדון ספורט דניה" ויו"ר ועדת תפעול ובינוי. חבר בוועד מנהל של "ותק" – תנועה לאיכות ואריכות ימים, מיסודו של רפי איתן. היה חבר לשעבר בוועד מנהל של "שדולת הגמלאים חיפה", חבר לשעבר בדירקטוריון "איגוד ערים כיבוי אש חיפה" ו"דירקטוריון איגוד ערים לכיבוי חיפה". לאחרונה, מונה על ידי מועצת העיר, ואושר על ידי השופטת נורית אחיטוב, יו"ר הוועדה לבדיקת מינויים של רשות החברות, לחבר דירקטוריון "מי כרמל בע"מ".

פיה פודושין

אלמנה+1, חברת ארגון משנת 2017, תושבת חיפה.

אחות מוסמכת בעלת תואר M.A בסייעוד וחינוך מאוניברסיטת תל אביב וחיפה. משנת 1974 מורה בבית ספר לסייעוד ע"י המרכז הרפואי "בני ציון" ומשנת 1997 ועד לפרישה בשנת 2016 סגנית מנהלת בית הספר. משנת 2021 יוזמת ומנהלת בהתנדבות מועדון לאנשים שמתמודדים עם פרקינסון. משנת 2017 משקיפה בוועד המנהל והדירקטוריון ומשנת 2019 חברה בוועד המנהל והדירקטוריון של פסגות כרמל.

עוזי מנור

חבר ארגון משנת 2016, תושב חיפה.

השכלה: Bs.c הנדסה אזרחית (הנדסת בניין) - טכניון.

קורסים נוספים: שמאות מקרקעין - טכניון, בורות וגישור - טכניון,

בורסה ושוק ההון - טכניון. ניסיון עבודה: 20 השנים האחרונות (לפני פרישה לפנסיה) - מהנדס האוניברסיטה וראש אגף בינוי ותחזוקה באוניברסיטת חיפה. קודם לכן: מהנדס בחברת תרמו-קיר, מהנדס ביצוע בחברת אלסינט, מהנדס תכנון אזרחי במחלקת תכנון אזרחי, חברת חשמל. משנת 2016 חבר משקיף בוועד המנהל של "פסגות כרמל". משנת 2019 חבר בוועד המנהל וחבר דירקטוריון בארגון, ומכהן כיו"ר ועדת רכש ובינוי.

אריאלה חורב

חברת ארגון משנת 2002, תושבת קריית מוצקין.

עבדה ומונתה למנהלת בארגון משנת 1992 ועד פרישתה לגמלאות בשנת 2020. הקימה וניהלה את דיור מוגן פסגת חן בין השנים 2005-2020, ולפני כן ניהלה את בית הורים ראשוני הכרמל בשנים 2002-2005. קודם לכן, נשאה בתפקידי ניהול שונים בבית הורים ראשוני כרמל בין השנים 1992-2002. בוגרת לימודי תעודה בתחום מנהלי מוסדות לזקנים מאוניברסיטת חיפה בשנת 1992, וכן השתלמויות נוספות בתחום. סיימה בהצלחה קורס דירקטורים ונושאי משרה במכללה האקדמית גליל מערבי. משנת 2020, מתנדבת פעילה בעמותת ער"ן – עזרה רפואית נפשית. לאריאלה ניסיון רב בהובלת תהליכים ופרויקטים מורכבים, ובפיקוח ובקרה ניהולית ותקציבית.

סילביה בר

חברת ארגון משנת 1999, תושבת חיפה.

אחות מוסמכת, אשר עבדה במשך 38 שנים בבית החולים "בני ציון"

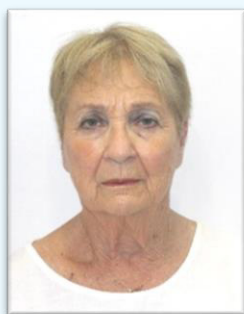
וממשיכה להתנדב במסגרת בית החולים. מכהנת במוסדות הארגון משנת 2001, חברה בוועד המנהל ובדירקטוריון, נציגת הדירקטוריון בפסגת אחוזה. יו"ר ועדת תמיכות וחברה בוועדת מחקר.

גדעון בין יוסף

חבר ארגון משנת 2010, תושב חיפה

ניסיון וותק מקצועי: 35 שנה ברפא"ל, כולל יזום, הקמה וניהול מפעל לאמל"ח, ניהול בינוי ותשתיות, תכנון בקרה וכספים ויו"ר ועדת הבטיחות. במשרד המשפטים, נציג ציבור בהרכב השופטים בבית הדין לעבודה-חיפה, מגשר מוסמך במינוי משרד המשפטים. עבודות התנדבות: ער"ן-מתנדב בהאזנות ובטיפול ויו"ר ועד מתנדבים בחיפה, יו"ר ועדת ביקורת ארצית של ער"ן, חבר הנהלת מיח"א חיפה והצפון ויו"ר מיח"א חיפה והצפון. הקמת בית מיח"א בחיפה. בנוסף, תוכנית רדיו שבועית בקול ישראל, לימוד והדרכה בתיכון ונהיגה מונעת. עיסוקיו בהתנדבות בוצעו במקביל לעבודתו השוטפת.

רעיה טילינגר

חברת ארגון משנת 2010, תושבת חיפה.

השכלה: תעודת יועץ ארגוני של איפ"א - איגוד הישראלי לפיתוח ארגוני. קורס להכשרת דירקטורים בחברות בורסאיות, ציבוריות וממשלתיות. תואר M.A. בחינוך מאוניברסיטת חיפה, עם התמחות בהדרכה וכתיבת תוכניות לימודים. תפקידים אחרונים: הקמה וניהול של המרכז לפיתוח מנהלים במכללת "אורנים".

נציגת חיפה בוועד המנהל של עמותת ער"ן.

חברת הוועד המנהל של "פסגות כרמל".

דורית אלון כשר

חברת הארגון משנת 2013, תושבת חיפה, נשואה ואם לשלושה.

עורכת דין ומגשרת, עם ניסיון כפרקליטה פלילית בפרקליטות מחוז הצפון. בשנים האחרונות עבדה בתחום הזיקנה כיועצת משפטית לעמותות המשפט בשירות הזיקנה, וריכזה את פרויקט ההגנה על אזרחים ותיקים מפני ניצול צרכני בעמותת מרווה. חברה בוועדת האתיקה של האגודה הישראלית לגרונטולוגיה. בעלת תואר ראשון במשפטים (האוניברסיטה העברית), תואר ראשון בפסיכולוגיה (האוניברסיטה הפתוחה) ותואר שני (בהצטיינות) בניהול ויישוב סכסוכים ומו"מ (בר אילן). מייסדת ומנהלת קהילת קואל"ה (קואליציית ארגונים ואנשים לזכויות הזקנים). מגשרת מתנדבת במרכז חיפה לגישור ודיאלוג קהילתי, חברה בפורום העירוני לקידום חיים משותפים בחיפה, ומובילה את קהילת חיפה והקריות במיזם "זיכרון בסלון". שואפת לפתח את הקהילה בארגון, ולחזק את הקשר העירוני למען רווחת כולם. כנכדה למי שניהלה את בית העולים בשנות ה-30 של המאה הקודמת, יהיה לי כבוד לשמור על הקשר עם הארגון ולשמור על המורשת לדורות הבאים.

תוכן עניינים

עמ' 3	הודעה על אספה כללית בוחרת.....
עמ' 4	המועמדים לבחירות ועד המנהל והדירקטוריון של ארגון "פסגות כרמל".....
עמ' 8	מכתב אל הקוראים - רפי סיאנו.....
עמ' 9	מחשבות אזרח יהודי ישראלי בשלהי 2024 בפרוס 2025 - דוד לבושין.....
עמ' 11	פעילות גופנית בכל גיל ובכל מצב - קארן דור יוסף.....
עמ' 12	פלאים וניסים: בחוץ ובפנים - ד"ר דליה לורנץ.....
עמ' 15	העמותה למען ילדים במצוקה בחיפה והצפון.....
עמ' 17	אלכסנדר ברוולד, כוכב תרבות חיפאי - רפי סיאנו.....
עמ' 19	מגילת הצללים של אסתר - עודד פלוס.....
עמ' 21	לכבוד יום העצמאות 2025: ילדים בני 12 בסתיו 1948 - מיכאל מאיר ברודניץ.....
עמ' 23	מצעדי הראשון במאי בחיפה במאה העשרים - יעקב שורר.....
עמ' 25	האורטובדיה הוותיקה בארץ נמצאת בחיפה! - יעקב שורר.....
עמ' 26	שירה ופיסול: לא ויתרה - נירה חצ'ק ואירית זהבי.....
עמ' 27	שירה: שביבי אור ותקווה - שמעון מיטלמן.....
עמ' 28	אורח בליל הסדר - רותי חשמונאי.....
עמ' 29	אל תשליכני לעת זקנה - סיפור שקרה - רינה אשכנזי.....
עמ' 30	האופרמנים. ליון פויכטוונגר - רעיה טילינגר.....
עמ' 32	מוזיקה לריקודים בבתי הקפה של "חיפה הקטנה" - ניצה פרילוק.....
עמ' 35	פרס מפעל חיים מטעם "קדם" ליו"ר ארגון "פסגות כרמל" - מיכה לימור.....
עמ' 36	הסוד לאריכות חיים טובים טמון בפסגות חן - דיור מוגן.....
עמ' 37	לפעמים גם הגלוי נסתר מעינינו - ויקי קפלוטו וענת וולפנפלד.....
עמ' 38	מהנעשה במרכז הקהילתי: אלי עובדיה משחק ברידג'.....
עמ' 39	מהנעשה במרכז הקהילתי: לאָמיר רָעֶדן ייִדיש - פנינה אופיר.....
עמ' 40	משולחן הקהילה: ענת וולפנפלד.....
עמ' 44	אל הדורות הבאים: ברטולט ברכט.....

קוראינו מוזמנים לשגר מכתבים למערכת, דעות ותגובות ו/או כתבות לקהילתון

חומר למערכת יש לשלוח לכתובת tsipib@beit-horim.org.il

בקובץ word, צילומים בפורמט jpeg. חומרים יפורסמו לאחר עריכה והגהה.

חומרים ערוכים לא יועברו לאישור הכותבים ולא יוחזרו במידה ויוחלט שלא לפרסמם.

קהילתון: כתב -עת לענייני חברה, תרבות והיסטוריה

מו"ל: ארגון "פסגות כרמל"

עורך: רפי סיאנו **אחראי:** מיכה לימור

מערכת: ציפי ברמן (רכזת המערכת), ענת וולפנפלד, אילנה זבירין, רות חשמונאי,

מיכאל מאיר-ברודניץ, רעיה טילינגר, ד"ר דליה לורנץ, זהר רפאלי, יעקב שורר.

עיצוב: מילניום איילון - תשלובת טכנולוגיות דפוס.

מכתב אל הקוראים

מאת: רפי סיאנו

קוראים יקרים,

להרבה חברים וחברות נראים הימים הנוכחיים בהם שרויה מדינתנו כמו חלום בלהות. חוסר אונים מול האסון של החטופים ומשפחותיהם, שכול והרס משני צידי הגבול מראים לנו שהקונפליקט ביננו לבין העם הפלשתיני מייצר רק מפסידים. הפתרון הוא אחד בלבד: שלום ודו-קיום, אורך חיים של ביחד ולחוד, הכל במקום הנכון. בסיפוק רב אני מציין שאצלנו בחיפה קיימת מציאות כזו, אולי היא לא מושלמת אבל בכל זאת היא דוגמה שנותנת השראה. במבט של היסטוריון לא חומקת האמת: אם לילדנו ונכדינו אמור להיות עתיד בארץ זו מתחייבת דרך אל פיוס עם אויבינו. וכן, גם התחשבות בין רכוש של אוכלוסיות שגורשו מארץ ישראל לרכוש יהודי שנותר במדינות ערב. נשמע דמיוני? בארכיונים יש מאמרים של מנהיגים יהודים שכבר בשנת 1942-1943 דברו על הדרישות החומריות של היהודים שנושלו מרכושם, גורשו או נרצחו באירופה תחת השלטון הנאצי. אז הניצחון על גרמניה הנאצית היה חלום רחוק לוטה בערפל של עתיד לא ברור. האם לאור העבר הטראגי בין עמינו, הפלשתיני והישראלי, זה אפשרי? התשובה היא כן. בין צרפת וגרמניה, בין ספרד לאנגליה היו מאות שנים של עוינות ובימינו יש דו-קיום בשלום. יגידו: אין פרטנר. יגידו: הוא שולף את המפתח של ביתו מלפני 80 שנה. ואני אומר: הכל נכון. בואו, ננסה שוב ושוב למצוא דרכים לשלום. ויגידו: איך נעבור שנה, עשור או שניים ועד בכלל? בתום מלחמת העולם השנייה בנתה ארה"ב תוכנית מימון לבניית אירופה ההרוסה מחדש. חוגים רחבים בגרמניה שנאו את האמריקאים אבל שתפו פעולה בבניה מחדש, כולל חינוך לדמוקרטיה. לאחר 80 שנה אפשר לסכם אותה תוכנית שכונתה "תוכנית מרשל" כהצלחה אדירה. נותרו אומנם קונפליקטים לא פתורים, אך היקפם מצומצם יחסית. מה את\אתה, קורא\ת נכבד\ת, מציע\ת?

בברכה, רפי סיאנו

מחשבות אזרח יהודי ישראלי בשלהי 2024 בפרוס 2025

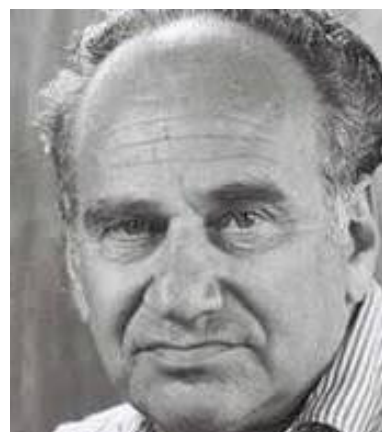
מאת: דוד לבושין

מאז מלחמת השחרור ועד מלחמת "הקוממיות" פיעמה בי התקווה לחיות במדינה חופשית ונאורה. עמדתי בדרישות המדינה, השתדלתי שלא לפגוע בזכויות כל אזרחיה ותושביה. הייתי בטוח כי במדינה דמוקרטית חובות וזכויות כולן שוות בכלל התחומים ודעתו של המיעוט ראויה להישמע ואף להישפט. נדמה היה לי כי אכן הדבר קורה ואם בחובה או בזכות כזאת או אחרת. היו חריגות שנתקבלו ולא בהכרח היו מקובלות עליי, אך בהסכמת הרוב ובתנאי התקופה. השינויים במהלך השנים ובעיקר לאחר המלחמה ב-1967 התרחשו ביתר שאת ורבים מאיתנו העדיפו לשתוק ולהשלים איתם. מטיפים ומעודדים במדינה מכל דעה לא חסרו כמו גם הקהל שבא לשומעם וללכת בדרך אליה הטיפו "נביאיהם". המצב במדינתי כיום הוא התוצאה הישירה מכך. האם זאת הגשמת חלומם של "אבות המדינה"? האם לנצח "נאכל חרב"? האם כך "מציון תצא תורה"? איזו תורה תצא מציון? האם מדינתי נורמלית שעליה אמר המשורר "יהיה בה גנב יהודי ראשון ויהיה בבית סוהר היהודי"?

במדינתי מקפידים להזכיר את השואה כתוצאה של שנאת הזרים ובעיקר היהודים (המונח ה"אקדמי" אנטישמיות כוללני מדי שכן הערבים גם שמים). השואה התבצעה בהנהגת ובהשראת היטלר ובתמיכתם של גרמנים רבים ומשתפי פעולה - "מרחב מחיה" LEBENSRAUM - במסע סיפוחים, כיבושים, גירוש, כליאה והשמדת הזרים והשונים הלא "אריים" UNTERMENSCHEN והמתנגדים (מתמרדים) ובכללם היהודים.

היו בגרמניה ובמדינות הציר מתנגדים לזאת אשר עזרו ונתנו מסתור ומחסה לנרדפים ובעיקר ליהודים, ובודדים גם התריעו על כך בפומבי כדוגמת הכומר נימולר בגרמניה.

במדינתי רבו דורשי "יישוב ארץ האבות", נחלת עמנו, "הארץ המובטחת" אשר התנ"ך משמש להם "אישור בעלות". שנאת בני הגר ה"שמעאלים", אשר נלחמו בנו במלחמת השחרור, היו הדלק המניע אותם. "נבואות" הרב כהנא והאלוף זאבי נחרטו על דגלו של הימין המשיחי, והערבים אזרחי ותושבי המדינה מהווים גיס חמישי הנלחם במדינה. מערכת המשפט מעוותת וחייבת רפורמה ותיקון. הממסד החרדי ממלא פיו מים והכל מוסכם עליו העיקר שאנשי שלומם לא יידרשו לשרת בצבא המדינה אך יזכו בכל הזכויות וההטבות המגיעות לאזרח בתוספת לא קטנה

אריה לובה אליאב

של תמיכה כלכלית לעומת כלל האזרחים. בעברית צחה "דמי לא יחרץ" בשפה פשוטה שוחד. אכן מתקיים התנאי של המשורר חלקית, גנב יהודי יש ולכלא הוא כמעט ולא מגיע ולאחר תקופת מאסר "מקוצרת" בשל "התנהגות טובה ומועילה" יתמנה לחבר כנסת ושר בממשלה... במפה הפוליטית נוסח ישראל זהו הימין! ומי נשאר בשמאל הפוליטי? המלהגים בליברליזם כלכלי? סוציאל דמוקרטים? חברי הכנסת הערבים?

דעות ותגובות

עדיין מחפש אני את מגשימי תורתם של המתריעים בשער בישראל דוגמת הפרופסור ליבוביץ, אריה לובה אליאב? ואשר על דעתם של אנשי תנועת "ברית שלום" מתייחסים כהזויה אם לא כבגידה. האם המתריע בשער הם עיתונאים (אנשי "ישראל הראשונה")? איזה חזון ואיזו מדינה אנו משאירים לצאצאינו? מדינה אחת? האם תהיה זאת מדינה אחת לעם אחד המצוי תמיד במלחמה? מדינה אחת לאיזה עם אחד? עם שכל חלקיו חלוקים בדעתם אשר אינם מאמינים בחובה של השירות למדינה? ואולי מדינה אחת לשני עמים שילמדו לחיות בהבנה בשלום ובשירות שווה למדינה לכל אזרחיה.

ישעיהו ליבוביץ

כואב אני ודואג מאוד איזו מדינה אני משאיר לצאצאי האהובים. חולם ודורש אני ממנהיגי המדינה לחנך את כלל הילדים והבוגרים במדינה וללמדם לכבד את החוק ואת השונה מהם אם בדתו, באמונתו או בלאומיותו. אכן דרוש שר תרבות מורשת וחינוך איש מעלה אשר יפעל ברוחו של רבי הלל הזקן אשר לפי האגדה בתלמוד השתמש בדברו של רבי עקיבא כאשר הזר ביקש אותו ללמדו את התורה בפסוק אחד: "ואהבת לרעך כמוך". צא ולמד, מה ששנוא עליך לא תעשה לאחר! זאת היא התורה על רגל אחת.
מי ייתן!

קהילתון

כתב העת של ארגון 'פסגות כרמל'

מחפשים כותבים/ות לגיליון הבא!

יש לך סיפור שיכול לעניין את קוראינו?

רוצה לשתף אותנו במחשבותיך?

נשמח לעזור במידת הצורך!

טלפון: 04-8258989 / tsipib@beit-horim.org.il

החומרים יפורסמו לאחר עריכה והגהה. חומרים ערוכים לא יועברו לאישור הכותבים ולא יוחזרו במידה ויוחלט שלא לפרסמם.

פעילות גופנית – בכל גיל ובכל מצב

מאת: קארן דור-יוסף, מאמנת כושר לגיל הזהב

במרכז הקהילתי 'פסגות כרמל' במוריה 55, נפגשת מדי שבוע חבורת מתעמלים חרוצה, לשיעור של פעילות גופנית המותאמת לגיל השלישי והרביעי. התעמלות חשובה בכל גיל ובמיוחד בגיל מבוגר, שכן היא מסייעת בשמירה על בריאות הגוף והנפש, מפחיתה סיכוי למחלות כרוניות, מחזקת את השרירים והעצמות, שומרת על גמישות ותנועתיות ומסייעת בשיפור מצב הרוח ובתחושת חיוניות.

מומלץ להגיע להתעמלות קבוצתית ולחוות את החברותא, אבל גם בבית אפשר להתעמל קצת. להלן חמישה תרגילים שמתאימים לאנשים מבוגרים ואשר ניתן לבצעם בבית: לוודא שהתרגילים מתאימים למצב הבריאותי האישי.

- 1. הליכה במקום:** עמידה יציבה והליכה במקום משפרת את סיבולת הלב והריאות, ומחזקת את הרגליים. ניתן להתחיל בהליכה איטית ולבצע אותה במשך 10-15 דקות ביום. לחלופין אפשר גם לשבת על כיסא ו"ללכת" במקום. אפשר גם "ללכת" על העקבים או על הבהונות (מוסיף לתנועתיות של כף הרגל).
- 2. תרגול בעמידה עם תמיכה:** תרגול זה מחזק את הרגליים, עוזר לשמור על שיווי המשקל ומשפר את גמישות המפרקים. עמידה עם אחיזה קלה בשולחן (רצוי לא להישען), בשיש או בכיסא (כיסא יציב וכבד) והרמת רגליים לסירוגין. אפשר להרים רגל כפופה או ישרה. לאתגר את שיווי המשקל אבל להרגיש יציבים.
- 3. תרגול בעמידה או בישיבה – הרמת ידיים:** עמידה או ישיבה על כיסא יציב. להרים ידיים מעלה, ליישר כמה שאפשר ולסובב את הזרועות לאחור – לסירוגין, בתנועה עדינה לקחת את הכתפיים כמה שיותר לאחור, כדי לשמור על גמישות בכתפיים ובחגורת הכתפיים.
- 4. תרגול של סיבובי ראש וכתפיים:** בתנועה עדינה ואיטית, להזיז את הראש קדימה ואחורה, שמאלה וימינה ולסובב את הצוואר הלך חזר דרך החזה (סנטר קרוב לחזה) כדי לשמור על גמישות הצוואר והכתפיים ולהפחית מתחים.
- 5. מתיחות:** יש לשבת בקצה הכיסא וליישר רגל קדימה. להושיט יד לרגל ולמתוח יד לרגל ישרה. להישאר במתיחה ללא ניעות. להחליף לרגל שנייה. מומלץ גם לעשות מתיחות בבוקר לפני שקמים מהמיטה – ליישר רגליים באוויר, לסובב את הקרסוליים, להביא ברכיים לחזה ולהתנדנד מצד לצד.

חשוב לציין שתמיד כדאי להתייעץ עם רופא לפני התחלת פעילות גופנית חדשה, במיוחד בגיל השלישי והרביעי, כדי לוודא שהתרגילים מתאימים למצב הבריאותי האישי.

החוג מתקיים בימי חמישי בין השעות 12:00 ל-12:45 במרכז הקהילתי 'פסגות כרמל', שד' מוריה 55, חיפה. פרטים והרשמה במזכירות הקהילה: 04-8258989

פלאים וניסים: בחוץ ובפנים

מאת: ד"ר דליה לורנץ

מי אינו מצפה לניסים בסתר ליבו, במהלך חייו? ניסים אישיים קטנים וגדולים וניסים לעם ולמדינה.

הלוואי שיקרה נס והתחזית המפחידה הקשורה בבריאות תתברר כטעות. הלוואי ויתרחש נס ולא ידפקו על דלתות אהובי בבשורת איוב. ובקטנה: כשלפתע פתאום יקרה נס והטבעת האהובה שלי, שהחליקה מאצבעי מתישהו - תקפוץ מאיזו פינה. אני פוקחת עיניי בבוקר ואזניי הקליטה שלי הקשובות תמיד לחדשות, שומעות את הלא יאומן - הנס קרה! חטופים חוזרים הביתה אל משפחותיהם המותשות, אל הארץ והעם. בחלומותי אני ממשיכה לחכות שיהיה איזה "אות" או "מופת", שהן מילים נרדפות ל"נס", ותקום בישראל מנהיגות רגישה, חכמה ושפויה שתביא עמה תקווה לכולנו.

"נס" על פי המילון פרושו פלא, התרחשות על טבעית וגם: אירוע שסיכויי התרחשותו קטנים מאוד. "מעשי ניסים" הם אירועים מופלאים שמחוץ לדרך הטבע. בהכללה נפוצה וגורפת אלו מאורעות חריגים, שלא כדרך התנהלות האדם והטבע, שאירעו בהתערבות ישות אלוהית עליונה או שלוחיה. האמנם אילו הניסים היחידים הקיימים בעולמנו? אולי ישנם עוד סוגי ניסים? אולי אנחנו בעצמנו יכולים לחולל ניסים קטנים בחיינו ולברוא בעצמנו מציאות חדשה?!

נכון הדבר שקיימים נתונים קשיחים, בלתי ניתנים לשינוי, הקשורים במשפחה, בחברה ובנורמות שנקבעו ואנו חלק מהם. נכון שאנחנו חלק מהרקמה הזאת גם אם אנו "תקועים", לא מרוצים ולא מאושרים. אבל, אולי, בצד החיים הללו על פי ציפיות האחרים, אפשר לחלום, להשתוקק לשינוי וגם לנסות? החלום מנצנץ עמוק בתוכנו ומבקש לזרוח, להתגשם, להיות חלק מבריאת משהו חדש, יצירתי. אסור לנו להשתיק אותו או להטיל בו ספק! הנס הוא נקודת ההזדמנות לצאת למסע. התשוקה והחלום לברוא משהו חדש מטעינים בנו אנרגיה המאפשרת את פריצת גבול האפשר ושינוי התפיסה המקובעת. ניסים כאלו מתרחשים כמעט מדי יום ביומו!

האמונה בניסים בדת היהודית מושתתת על הבסיס שהיקום כולו הוא נס משמיי ש לא היה מתקיים ללא האל. לנו - אין יכולת בריאה. לעומת זאת לא נבצר דבר מאלוהים: הוא ממית ומחייה וכוחו הוא בלתי מוגבל. ואולם - אין הוא עוסק בניסים בתדירות ולכן אל לנו לבקר אותו ואת מעשיו. זכות הבלבדיות על ניסים אינה מוענקת, דרך כלל לשלוחיו. שכן יגבה לבם בגאווה. הם יכולים להתפלל בלבד ותפילותיהם עשויות לסייע בפניה לאל הכל-יכול.

אנו מכירים את נס פך השמן שהספיק לשמונה ימים בחנוכה. ואת עשרת הניסים על הים בזמן יציאת מצריים כשהים נקרע לשניים ובני ישראל עברו בחרבה. אז נסגר הים על פרעה ופרשיו והטביעם. אנחנו מכירים את הנס על מטה משה שהפך לנחש ואת נס המן שירד משמיים. במקרא מופיעים 151 סיפורי ניסים! בנוסף

פסיכולוגיה

מהמאמינים שכל הניסים הללו אכן קרו באמת, יש הרואים את ניסי המקרא כספורים מטאפוריים, סמליים. חוינו גם העדר נס כשנזקקנו לו נואשות. כך גם אצל נוצרים אורתודוקסים באמונתם, או פרוגרסיביים בהשקפתם.

ניסי הנוצרים המסופרים ב"ברית החדשה" קשורים בישו וביכולות הריפוי שלו באמצעות אמונה, להחיות מתים ולגרש שדים. כמו כן לסליחה לחטאים באמצעות שליחי האל – הכמרים. ישו הפך מים ליין, רפא מצורעים, הלך על המים, עשה את נס הלחם והדגים ובנוסף ברא ניסים הקשורים בעל טבעי: אפילו מרים, אימו של ישו הייתה ונשארה בתולה לאחר שרוח הקודש עיברה אותה! אנו לומדים שעל פי אמונה דתית ניסים מתרחשים בהתערבות האל, אולם הוא אינו עוסק בהצלת מאמיניו, אלא בגדולות שמעבר להבנתנו.

ומה באשר למדינת ישראל? האם גם היא "נס"?
הרצל כתב בספרו "מדינת היהודים" שלאחר חמישים שנה ידעו כולם על קיומה של מדינת ישראל – ואכן, כך קרה.

ונחזור לניסים הקטנים שאנו יכולים לחולל בכוח הסקרנות, התשוקה ושפע היכולות הטמונות בנו שאין אנו מכירים אותן או חוששים לנסותן. האושר האישי שלי אינו תלוי בגורם חיצוני בלבד. אני בעצמי מסוגלת ויכולה לברוא לעצמי מציאות משמחת ונעימה עבורי. אושרי תלוי בעומק ראייתי את עושר היכולות הטמונות בי. כמובן שעלי להיות סבלנית, אך לא להרים ידיים ולהיכנע. החלום עם התשוקה למימוש עודדו אותי לנסות דברים חדשים בכל מצב ובכל גיל. היקום הוא נס, אך גם אנו, בני האדם, צפויים לניסים בחיינו, יכולים לגרום לשינוי במרחב הפרטי שלנו ולהיות בעצמנו "בוראי מציאות חדשה".

גם אנחנו יכולים לחולל ניסים!

הנס שלי הוא ביטוי לעוצמה פנימית. חיבור בין יצירתיות אנושית ומעשה הבריאה המופלא. כנאמר: פלאים וניסים קיימים – מבחוץ ומבפנים. היקום הוא נס – וגם אנחנו, בני האדם, צפויים לניסים בחיינו: נס טבעי, גלוי או נס נסתר של צירוף מקרים שלא ניתן להסבר.

הנס האלוהי הוא מעשה שנתפס כמעשה ישיר של כוח עליון והתערבות אלוהית בעולם. רצון האל עומד מחוץ להגיון ולחוקי הטבע. הנס המקרי הוא ארוע יוצא דופן שנראה בלתי צפוי לחלוטין והוא תוצאה של צירוף מקרים ומזל. לא פעם מדובר בעניין של חיים או מוות שמביא לפרשנות הישרדותית של האדם על הגורל שהתערב לטובתו.

הנס האישי הוא השימוש בכוח הפנימי של האדם ובחירותיו האישיות: אילו הם השגים אישיים קטנים אך משמעותיים, כגון: התגברות על כאב, הצלחה במה שנראה בלתי אפשרי והתקדמות אנרגטית בעזרת התמדה ורצון. אם נרחיב את מושג ה"נס" שבא מבחוץ, אל "נס" שבא מתוכינו – נוכל לחולל ניסים קטנים ולברוא עבורינו מציאות חדשה. אם נאמין שאנו שותפים ביצירת עתידנו ולא כלי משחק בעתיד שנקבע מראש (גורל), נוכל להיות יצירתיים, לשבור מסגרות נוקשות ולפתוח צוהר למשהו חדש. ביכולת לראות את תמונת העתיד שלנו טמונה מוטיבציה לעשייה: אטפס בסולם, אעלה בהר,

פסיכולוגיה

אחצה את הגשר... יש סיכוי שאגלה דברים חדשים ואעשה שינוי בחיי. אם אפחד או אתייאש, או לא אאמין בכוחי - אוותר מראש ולעולם לא אדע מה החמצתי.

אז איך עושים זאת על אף הקשיים המרובים!?

ראש וראשונה אתן לעצמי רשות לחלום, להשתוקק, להאמין ביכולת הבריאה ששבי, ובהמשך - לנצל כל הזדמנות הנקרת בדרכי ולנסות ולחולל שינוי.

לסוף דבר בקשתי את "מלך" התבונה השכלית (בינה מלאכותית **A.I.**) לחבר שיר קטן לצמד המלים "הנס שלי", והריהו לפניכם:

הנס שלי אינו
פלא משמים
הוא בידי.
אני בורא מעשים קטנים
מתוך האור והצללים,
יוצר את עצמי
מתוך שברי זמני.
כל רגע הוא נס,
כל צעד צופה יצירה.
זה כוחו של האדם
לברוא מחדש את חייו
לרקום נסים
במו ידיו.

חבר ע"י מכונה...

התנדבות

התנדבות בכל גיל ובגיל השלישי בפרט, היא מתנה נפלאה לתורם ולנתרם, אשר בין מעלותיה ניתן למנות את הסיבות הבאות:

- שיפור הבריאות הנפשית והפיזית: מחקרים רבים מראים קשר ישיר בין התנדבות לשיפור מצב הרוח, הפחתת דיכאון, חרדה ומתח. פעילות התנדבותית מעודדת יציאה מהבית, מפחיתה בידוד חברתי ומספקת תחושת מטרה ומשמעות בחיים.
- חיזוק הקשרים החברתיים: הכרת אנשים חדשים ויצירת קשרים חברתיים משמעותיים והזדמנות להיות חלק מקהילה.
- פיתוח מיומנויות חדשות: הזדמנות ללמוד מיומנויות חדשות, לפתח כישורים קיימים ולהשתמש בניסיון החיים העשיר שנצבר.
- תרומה לקהילה: הזדמנות לעשות את העולם למקום טוב יותר, להשפיע על חיי אחרים ולהושיט עזרה.

העמותה למען ילדים במצוקה בחיפה והצפון

העמותה הפועלת באזור שמחדרה ועד ראש פינה וקריית שמונה נוסדה בשנת 2000 על-ידי האחיות פרופ' סופיה מנשה וקטי קורנבלאו. הן עלו עם אביהן מארגנטינה, לאחר שאחיהן נעלם בזמן שלטון הגנרלים של החונטה הצבאית בשנים 1976-1983. בשנים אלו נעלמו ללא שוב כ-30,000 אזרחים, מתוכם כ-1,300 יהודים שנחטפו ונרצחו ומקום קבורתם לא נודע. לזכר אחיהן של מייסדות העמותה, נהג אביהן לתרום מדי שנה ל"בית שבתאי לוי" בו שוהים פעוטות וילדים צעירים שהוצאו מביתם בשל קשיי תפקוד של הוריהם. כהמשך לפעילות האב, הפרויקט הראשון של העמותה היה שיפוץ חצר המשחקים שם.

העמותה מונה כיום שתיים-עשרה נשים, רובן חברו יחדיו כבר לפני כ-25 שנים, וכל התנהלותה, לרבות הניהול והפיקוח הכספי, הינה על טהרת ההתנדבות. אין להן משרד או הוצאות ניהול: המפגשים שלהן אחת לחודש, מתקיימים תמיד בבית של אחת מחברות העמותה. להתכנסותן יש אופי חברתי וגם תכליתי - תכנון הפרויקטים הבאים באזור הצפון. בפגישה מרגשת עם אחת מהפעילות הוותיקות בעמותה, יהודית שגב, שהיא גם חברה ותיקה בארגון עולי מרכז אירופה, ועם מנכ"לית העמותה בהתנדבות, שרי מנולה-שטמפלר, הן סיפרו לנו על הפעילויות הרבות והמגוונות שחברות העמותה בחרו ליזום ולממן, במטרה לשפר את איכות חייהם של ילדים ובגירים מרקע סוציו-אקונומי נמוך.

לאורך השנים הסיוע ניתן למוסדות וליחידים, בתחומים שאין להם מענה מהמערכות הציבוריות. חשוב לחברות העמותה להקפיד גם על שוויון, ללא הבדל מוצא ודת של הנתמכים. הפניות לעמותה מגיעה מעובדות סוציאליות באגפי הרווחה, ממנהלות בתי ספר, ויש פניות פרטיות ומוסדיות המגיעות ישירות לעמוד העמותה במרשתת (אינטרנט).

התנדבות

רשימת הפרויקטים שעשו עד כה ארוכה ומגוונת:

תמיכה פרטנית למשפחות וליחידים – סלי מזון, ביגוד והנעלה, טיפולי שיניים שאינם בסל, רכישת תרופות, משקפיים, מכשירי שמיעה ומכשור רפואי יקר לילדים עם מוגבלויות פיזיות וחושיות.

מתן מלגות לימודים לרכישת מקצוע כמו מדריכי רכיבה על סוסים, די-ג'יי (נפ), סקיפרים, בניית ציפורניים, צילום מקצועי וכו'. איבחונים דידקטיים (שמשרד החינוך ובתי הספר אינם מממנים).

העשרה וגישור על פערים כלכליים – מימון שיעורי עזר פרטניים לילדים הבאים מבתיים בהם יש קושי כלכלי, כשההורים משתתפים בתשלום סמלי של 20 ₪ והעמותה ממנת את עלויות משכורות המורים וכתובת תוכניות הלימוד. הסעות ל-10 ילדים יוצאי אתיופיה, שהוזמנו ללמוד בביה"ס הריאלי על-סמך נתונייהם הגבוהים, והעמותה ממנת את ההסעות הביתה, כך הילדים יכולים להיות במועדונית. סיוע ברכישת מחשב או טאבלט לילדים, מימון קייטנות קיץ, טיולים וחגיגות בר או בת מצווה. חוגי העשרה של תיאטרון וריתמוזיקה למועדוניות בגני הילדים בקרית ביאליק, בצור שלום ובשכונת שפרינצק. מאז פרוץ המלחמה בצפון ניתנת עזרה למפונים במזון, בביגוד ובהנעלה, בצרכי תינוקות ואף במזון לחיות מחמד. השנה לאור המצב, נפתח לראשונה בראש פינה, קורס ייחודי לצוותי גני הילדים כדי שיוכלו לעזור לילדים בהתמודדותם עם לחצים. לקורס זה חשיבות רבה, היות ומשרד החינוך מממן הכשרות רק לצוותי בתי-ספר.

תמיכה במוסדות חינוך ופנימיית – לפנימיית "נווה רם" ניתנה תרומה להקמת מרפאת שיניים עם כל האביזרים המיוחדים הנחוצים לטיפול בילדים בעלי צרכים מיוחדים ולרכישת מיטות למניעת פצעי לחץ עבור האנשים השוהים בפנימייה.

מימון סדנאות של המרכז למניעת פגיעה מינית לבני ולבנות נוער השוהים בפנימיית טיפוליות. מומנה התקנת המזגנים ב"בית ברחוב חיים" הקולט בני נוער בסיכון שהם חסרי בית, ובנוסף כל נער ונערה המגיעים לשם מקבלים, במימון העמותה ביגוד, בסיסי וכלי רחצה וגם פעילויות בחוגים.

הוקמו חדרי snooze-lan (חדר רגיעה) בבי"ס לחינוך מיוחד המסייעים לילדים הלוקים בהתקפי זעם קשים. במעון לנשים מוכות הוקמה משחקה עבור הילדים והאימהות, הוקם גן עם פינות ישיבה ומשחקי חוץ בכפר הנוער "נירים" בבוסתן הגליל המיועד לבני נוער שנפלטו ממסגרות חינוך. שופצו מספר מועדוני נוער. כדי לאפשר לילדים עם מוגבלויות להשתתף בפעילות צופי ים: ניתן מימון לרכישת סירת קרוול מותאמת במיוחד, חגורות הצלה ולשיפוץ המקלחות שהותאמו לצרכי הילדים. במועדון השייט 'זבולון': נרכשו, בשיתוף עם רוטרי, חגורות הצלה, ובאופן שוטף ניתן מימון לארוחות מזינות בתום הפעילות.

גיוס המימון לפרויקטים מגיע בעיקרו מאירועי תרבות – הרצאות וקונצרטים – שהן מארגנות בחיפה אחת לחודש. המרצים מהאקדמיה מתנדבים, והאולמות מתקבלים בעלות מופחתת, כך שעלות הכרטיסים היא רק כ-50 ₪ והמשתתפים מוזמנים להוסיף ולתרום בהתאם לרצונם וליכולתם, כשהתרומה מוכרת לצרכי מס.

לאורך השנים התקשרו גם לקרנות רבות, העושות מצ'ינג (מימון תואם) לכספים שהן מגייסות בארץ ובחו"ל. דרך נוספת היא באמצעות אנשים מבוגרים החוגגים יום הולדת ומבקשים מקרוביהם וממכריהם לתרום לעמותה את הסכום שהתכוונו לתת כמתנה לכבוד יום הולדתם, והעמותה נותנת תעודת הוכרה ממוסגרת.

לפרטים על פעילויות שמארגנת העמותה ולאפשרויות תרומה

ניתן לפנות אל מנכ"לית העמותה הגב' שרי מנולה-שטמפלר

טלפון נייד: 054-7627708

דוא"ל: AmutaForKids.Haifa.north@gmail.com

רשמה: עו"ס זהר רפאלי

אלכסנדר ברוולד, כוכב תרבות חיפאי

מאת: רפי סיאנו

ברלין, תחילת המאה העשרים. יהודי בשם ג'יימס סימון, עשיר מופלג ונדבן, תרם להקמת המוזיאון האימפריאלי בברלין וגם לאגודה לעזרה "הילפספריין" ("Hilfsverein") אגודה לעזרה של יהודי גרמניה). המטרה הייתה להפיץ תרבות גרמנית ברחבי האימפריה העות'מנית. לצידו של סימון פעל נדבן אחר, פאול נתן, שהגה את הרעיון להקים בארץ ישראל בית ספר טכני-מקצועי לגברים צעירים. המקום הנבחר היה חיפה, בעקבות בניית הרכבת לדמשק. במשרד החוץ הגרמני ראו את הרעיון בעין יפה. חשבו שילמדו שם גרמנית וירכשו מכונות וציוד בגרמניה. גם הרומן של הרצל "אלט-נוילנד" (1902) צפה לחיפה עתיד מזהיר.

בית שטרוק, רח' ארלוזורוב, חיפה

באוקטובר 1909 פנה פאול נתן לארכיטקט היהודי, אלכסנדר ברוולד, וביקש תוכנון של בניין לבית ספר טכני-מקצועי. ברוולד, בן 32, הועסק במשרד הבינוי הפרוסי ובו זמנית הפעיל משרד תוכנון משלו. ביחד עם הפעיל הציוני שמריהו לוי, נסעו לפלשתינה כדי ללמוד ולהתרשם מהסביבה ומסגנון הבנייה. בתום הנסיעה הגיע ברוולד למסקנה שעליו למצוא סגנון בנייה המשלב אלמנטים מקומיים עם טכנולוגיות מתקדמות מודרניות. אחרי שקיבל את ההזמנה, הקים משרד תכנון בחיפה. המזמין התחלף ובמקום ה"הילפספריין" נעמדה מ-1911 התנועה הציונית בגרמניה.

באותה שנה הקימה התנועה הציונית פרויקט ראשוני, לפי תיאוריה חברתית של הסוציולוג פרופ' פרנץ אופנהיימר (1864-1943) להקים יישוב קואופרטיבי, על אדמות שנרכשו באותו זמן בעמק יזרעאל. התכנון הוטל על ברוולד. נציג התנועה הציונית, ארתור רופין,

הטכניון בהדר

מצא את התוכניות, שכללו בתים עם גגות רעפים, מאוד לא מתאימות לסביבה הארץ ישראלית. לאחר ויכוח בוצע הפרויקט לפי תוכניות ברוולד, עם גגות רעפים. בימינו הפכו הבניינים לאטרקציה תיירותית. היום מופעל במקום מרכז מבקרים (ראה merchavyard.org.il) ומסעדה. שיתוף הפעולה בין ברוולד ל"הילפספריין" הסתיים סופית בשנת 1914 אך העבודה עם התנועה הציונית המשיכה. באוגוסט של אותה שנה פרצה המלחמה הגדולה שמאוחר יותר קבלה את השם "מלחמת עולם הראשונה". ברוולד התגייס לחיל הים הגרמני ושירת כקצין ארטילריה. מאחר וכל הארכיון של הצי הגרמני

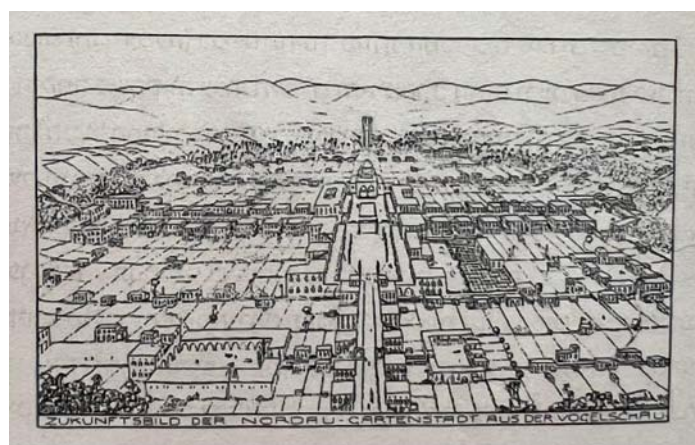
הושמד, אין לנו פרטים רבים אודותיו בשנות המלחמה. בזמן שירותו הוא הרבה לצייר ואפילו הלחין שיר לכת. ברוולד ואשתו לוטה הפכו לציונים נלהבים וביקרו לעיתים תכופות בארץ. הוא זכה באמון של אישים בולטים. בחיפה תוכנן את ביתו של הצייר הרמן שטרוק (היום מוזיאון), בעיר התחתית נבנה הבניין של הבנק אנגלו-פלשתינה (רח' נתנזון)

היסטוריה

כיאט), בית איצקוביטץ (ארלזורוב 16, מבנה לשימור), בית פיליפס (רח' מחניים 8) ועוד רבים. ידוע שנפגש בברלין עם חיים ויצמן ואלברט אינשטיין, ועם האדריכלים הציוניים קאופמן ומנדלסון. הוא תכנן כ-80 פרויקטים בארץ, אך רובם נשארו על הנייר. בין הפרויקטים הבולטים, שאומנם לא התממש, היה 'עיר גנים על שם נורדאו' (Nordau Gartenstadt) דרומית לחיפה.

אחרי סיום המלחמה הושלם בניין הטכניון בהדר ובשנת 1925 ברוולד ואשתו עלו ארצה והתיישבו בחיפה. הוא התמנה לראש הפקולטה לארכיטקטורה בטכניון. את שיעוריו נתן בגרמנית ונעזר במתרגם. עברית שפה קשה...

השנים 1924-1931 היו השנים של העלייה הרביעית. העולים באו לרוב מפולין ולא הביאו הון בכלל. קבוצת עולי גרמניה הייתה קטנה, ומנתה פחות מ-2000 איש טרם שנת 1933, בחוג הייקים הברוולדים היו מאוד מקובלים, בין הידידים

תוכנית העיר ע"ש נורדאו.

כינהו "בֶּרְכֵן" (Baerchen) שפירושו דוב קטן. הם היו בקשרים עם הצייר הרמן שטרוק ועם הרופא אליהו אורבך. הברוולדים חיו חיים צנועים בדירה בת שני חדרים ברחוב ארלזורוב של היום. ביתם היה למוקד של תרבות גרמנית, והתקיימו בו קונצרטים ונפגשו פרופסורים וסטודנטים. את הווילה בברלין המשיכו להחזיק ובה היו רהיטי הבידרמייר ותמונות השמן שלהם.

בחיפה המשיך ברוולד להפעיל את משרדו. זמן מה עבד אצלו האדריכל ליאופולד קרקואר (מלון טלטש) שעלה מאוסטריה. ברוולד היה חבר ועדת שיפוט של

התחרות לתכנון של המוסדות הלאומיים בירושלים (קרן קיימת, קרן היסוד, הסוכנות היהודית), ואף השתתף בעצמו, אך הפסיד ליוחנן רטנר. האחרון הפך כעבור שנה (1926) לאסיסטנט של ברוולד ואחרי מותו ב-1930 ירש את משרתו. לפי עדויות שיתוף הפעולה בין שני האישים היה ידידותי.

נושא הסגנון המקומי בבניה חזר והעסיק אותו לאורך כל חייו. הבניין של הטכניון בהדר מאופיין בכיפה ובחלונות בעלי קשת עם זווית חדה. כך, לפי תפיסתו של ברוולד, בונים בפלשתינה בסגנון מקומי. אך אט אט השתנתה גישתו.

בתל אביב נבנה מלון "פלטיין" לפי תכנונו. כאן הוא התבטא בסגנון החדש שלו: בחוף "אורִינטלי" (מזרחי) ובפנים לגמרי אירופי. בית חולים העמק בעפולה (1927) כבר נבנה לגמרי בסגנון בינלאומי-באוהאוס.

החל מעלייתו ב-1925 הוא ניסה להפוך את הטכניון מבית ספר מקצועי למוסד אקדמי. לצורך זה התכתב עם אינשטיין, וייצמן ועם רבים אחרים, אך רבים מידידיו לא עמדו לצידו, כי לא ראו את חשיבות העניין באותה מידה כמוהו. בשנת 1928 המוסד קיבל את ההכרה הנכספת.

ברוולד בלט בכמה תחומים: הוא היה מוזיקאי ברמה גבוהה, ניגן בצ'לו ובגיטרה וארגן קונצרטים בחיפה ובירושלים, כפי שעשה קודם לכן בברלין יחד עם אלברט אינשטיין. הוא צייר וחיבר שירים בגרמנית ומחזות לתיאטרון הבובות של אשתו. הקריקטורות שלו היו אהובות על קהל גדול.

אלכסנדר ברוולד נפטר ב-1930 ממחלה קשה. סטודנטים שלו הקימו גן קטן עם אבן חקוקה לזכרו מאחורי בית הכט (בית רוטשילד) במרכז הכרמל בחיפה.

מגילת הצללים של אסתר

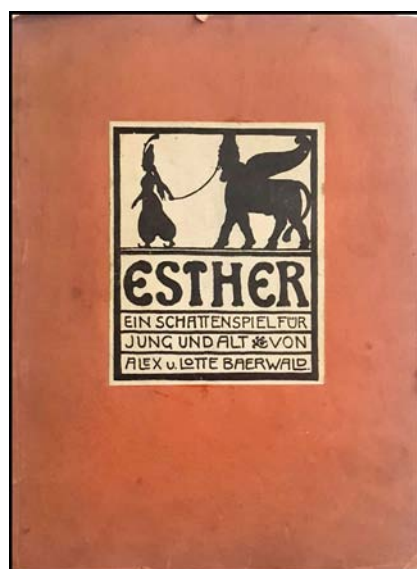
מאת: עודד פלוס

Israelitische Cultusgemeinde Bibliothek, Zürich

חגי ישראל הם אינם משחק ילדים. מאופיינים לרוב כעניין מאוד רציני, קפדני ומוסדר הם כמעט ואינם פונים לקהל צעיר. ההפך הוא המקרה של חג הפורים, קרוב לוודאי החג היהודי הכי ידידותי לילדים, בו דווקא מותר וזה אף מעודד לצאת מן הרצינות ודווקא להתבדח, לרקוד, לצחוק ולשחק.

מנהג הפורים הידוע והפופולרי ביותר הוא כמובן ההתחפשות וקריאת מגילת אסתר. מתוך שני היסודות הללו צמחה המסורת המופלאה של מחזה הפורים, הפורימשפיל (Purimspiel); דרמטיזציה קומית של מגילת אסתר בה מתחפשים השחקניות והשחקנים (לרוב חובבים) לפי דמויות המגילה ומשחקים את עלילתה.

ספר נדיר ומיוחד מאוד, שהודפס בברלין ב-1921, ונמצא בספרייתנו היהודית בציריך, מנסה לקחת את מסורת הפורימשפיל צעד קדימה. (Esther – Ein Schattenspiel für Jung und Alt – מחזה צללים לצעירים ולמבוגרים) הוא ניסיון נפלא להתאים את מחזה הפורים לתיאטרון הצללים – צורת תיאטרון פופולארית מאוד בזמנה, שבה סיפור מסופר באמצעות הטלת צללים על משטח מואר. כדי להפוך את העניין למסובך עוד יותר, דבר זה נעשה כאן בצורת ספר.

ערכת תיאטרון בובות למכירה

את המשימה לקחו לידם שני אנשים מוכשרים מאוד שהיו גם זוג נשוי. אלכס בארוואלד (1877-1930) ואשתו לוטה (לבית אייזנברג) (1893-1983) היו מה שהיינו מכנים היום "פאוור קאפל". שניהם היו ציונים נלהבים ואמנים מעוררי השראה מגיל צעיר. אלכס בארוואלד הפך לאדריכל, אמן ומוזיקאי בעל שם עולמי שהיה מחלוצי האדריכלות בארץ ישראל. הוא תכנן את בניין הטכניון הישן המפורסם בחיפה והיה שותף להקמת הפקולטה לאדריכלות במקום. לוטה, אמנית וסופרת, נודעה בעיקר בזכות מופעי הבובות שלה, אותן היא גם עיצבה. במודעת פרסום לספר, שהופיע בגיליון פברואר/מרץ 1921 של Ewer: Blätter der Verlagsanstalten Jüdischer Verlag, Welt-Verlag בברלין, הסבירו השניים את המוטיבציה שלהם ליצירת הספר בצורה צבעונית ביותר: "מטרת משחק הצללים שלנו היא לתת למוח הצעיר רשמים מתמשכים ויפים מאחד הסיפורים המרהיבים של עמנו, ולעשות זאת בצורה שלא רק מעסיקה את הילדים לכמה שעות אלא מעניקה להם עניין וגירוי במשך שבועות. יש לגזור

לוטה בארוואלד מפעילה תיאטרון בובות

היסטוריה

בזהירות נוף ודמויות, להפיץ וללמוד את היצירות, ולבצע חזרות על הביצוע. סוף סוף מגיע השיא: ההופעה מול קהל. מחלקים תוכניות, מונפקים כרטיסים, מוקצים מקומות, החדר מחשיך, הפעמון מצלצל, ועתה מתרחשת סצנה אחר סצנה, סיפור אסתר במילה ובצל. המן! הנבל, תמיד מתקבל במחאות נזעמות על ידי הקהל: הקושרים מדברים כשני דוברים בפגישה פוליטית בברלין נ', המזכיר הסודי משחק את חלקו ומדבר בצורה כל כך מונוטונית שזה נס שאחשוורוש לא נרדם."

בני הזוג בארוואלד יצרו את הבובות המקוריות מדיקט, שזרועותיהן נשלטות על ידי מוטות תיל. לוטה בארוואלד עיצבה ושיחקה עם הבובות, ואילו אלכס בארוואלד כתב את הטקסט. בעוד הבובות המקוריות נצבעו ושיחקו ללא מסכי צל, בספר הן מופיעות כצלליות שחורות, כבובות צל.

ב-1919 פרסם העיתון הציוני יהודי "בר כוכבא" מודעה לתיאטרון מיניאטורי "עשוי מקרטון חזק מאוד ויציב לחלוטין", שניתן לרכוש בנפרד לספר, עם דמויות "נלחצות על קרטון נוקשה לגזירה" ותפאורה להצגת המחזה בבית. כשנה אחר כך, ב-1920 פרסם ה Ewer Blätter איור של תיאטרון זה.

הספר כתוב בצורה נהדרת בחריזה ומתחיל בהצגת הדמויות הראשיות באמצעות צלליות (סילואט/ גזרות נייר). לאחר מכן מובא סיפורה של אסתר המלכה בצורה צבעונית ומשעשעת, במסורת הפורימספיל.

אלכסנדר ברולד מצייר

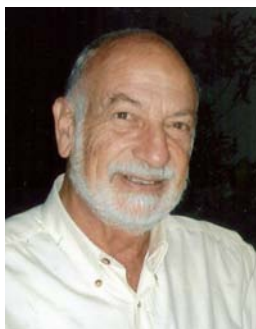
חריג וראוי לציון הוא השימוש בחדי קרן כחיות עליהן דמויות הספר רוכבות.

אינדיקציה להצלחת הספר כמחזה אנו מוצאים בפרסומת משנת 1935, חמש עשרה שנים לאחר יצירת הספר, המכריזה על הופעה חיה של הספר בקהילה היהודית בפרנקפורט:

הספר גם היווה השראה לספרים נוספים. כך לדוגמה Megillath Esther - die Purimgeschichte für Kinder מגילת אסתר - סיפור פורים לילדים מאת אדי גולדשמידט (Eddy Goldschmidt). הספר הנדיר, שיצא לאור בהמבורג ב-1931 ונמצא גם כן בספרייתנו, מכיל איורים דומים מאוד בחיתוך נייר של האמנית המוכשרת Irma Cohn (אירמה קון).

התנצלות

במאמר "הטלוויזיה הקהילתית ואנחנו" אשר פורסם בגליון הקודם הושמט בטעות שמה של פנינה צימרמן אשר כתבה את המאמר בשיתוף עם אירית זהבי.

לכבוד יום העצמאות 2025: ילדים בני 12 בסתיו 1948

מאת: מיכאל מאיר ברודניץ

לאחר הכרזת המדינה במאי 1948 ואחרי הניצחונות בקרבות ההכרעה של "עשרת הימים" והחופש הגדול - השגרה בחיפה הייתה כאילו מובנת מאליה. הרצף במרכזי חיינו התקיים - הבית, השכנים, בית הספר והחברים, גם אם מתח אירועי מלחמת השחרור מאז חורף 1947 עדיין לא נגמר. אמנם בחיפה עצמה נגמרה המלחמה כבר באפריל אך נמשכו קרבות ואבדות בארץ והיו 'מבצעים' - פעולות קרביות חשובות של צה"ל הצעיר, שנועדו להגן ולהרחיב את שליטת המדינה בשטח והדים מהידיעות עליהן הגיעו וחדרו לתודעתנו יום יום. שמענו על קרבות כמו מבצע יואב, פריצה לנגב המערבי, מבצע חירם בגליל, חורב בדרום ופריצת כביש הגבורה לירושלים. סיפרו לנו על כל מה שמתרחש בכל רחבי הארץ ואנו הילדים הזדהינו לפי יכולותינו.

מרכז הכרמל, 1933

כחבר'ה צעירים בני 12 בכרמל, בנים ובנות, חשנו צורך בהשתתפות פעילה במלחמה ו'התגייסנו' להכנת ולהתקנת רשתות הסוואה לכלי רכב. השתלבתי בעבודה על רשתות הסוואה שיוצרו בהשכלה שתי וערב של פסי יוטה בצבעי ירוק, צהוב וחום ברשתות גדולות מחוטי יוטה. הצוותים, העבודה והחומרים לכך רוכזו במגרש פנוי מאחורי אחד הבתים ברחוב קלר, קטע שהיה בזמנו חלק מהמושבה הגרמנית בכרמל ושימש את הבריטים עד סוף המנדט. שם היינו מבלים שעות בעבודה, תוך דיבורים שהעשירו את התמצאותנו בענייני המלחמה. לעיתים היינו פוגשים חיילים שבאו

להרכיב רשתות על כלי הרכב הצבאיים שלהם ועזרנו להם, בגאווה רבה על מעורבותנו ותרומתנו למאמץ המלחמתי! עיסוק חשוב נוסף היה להמשיך את סיורינו במחנות ובמתקנים עזובים ובשדות של חניוני גרזאות רכב נטושים של הבריטים, חלקם עוד ממלחמת העולם השנייה בסביבות שכונותינו בכרמל. עם ארנון, מיכה ועוד בנים עסקנו בהתגנבות למחנות שנעזבו עוד לפני סיום הפינוי הבריטי. המחנות היו מגודרים והוצבו בהם חיילים 'קשישים' כשומרים ואלה כמעט ולא היו פעילים. נוכחותם הייתה מיועדת בעיקר להרתיע אזרחים מפשיטות לגניבת ציוד שהשאירו הבריטים או מפירוק חלקים ממבנים קיימים, כי הצבא והשלטון הישראלי לא היו ערוכים לטפל בכל המקומות האלה.

אחת מ'ההצלחות' שלי יחד עם חברי ב'כנופיה' בפשיטה כזו הייתה גילוי מצבור מוסתר של כלי עבודה של מוסך רכב צבאי שמצאנו באחת הפינות הנידחות של מחנה בשולי הכרמל הצרפתי. אנו קראנו לשומרי המחנה והראנו להם בגאווה את המקום כדי שישמרו על אוצר זה עבור צה"ל שלנו, אך ייתכן שדווקא השומרים הם שהפכו אותו לנכס שלל העובר לסוחר. האוצרות היקרים ביותר עבורנו היו מציאות שחיפשנו בפאתי מחנות נטושים ובמגרשי גרזאות מוקפים גדרות תיל

זיכרון אישי

חלודות, ובהם עמדו כלי רכב צבאיים מתקלפים ומאובקים עטורי סבך דרדרים וברקנים של סוף הקיץ. חלק היו כלי רכב עם שרידי ציוד שהובאו ארצה מהמדבר המערבי לתיקון עוד בזמן מלחמת העולם. היינו מחפשים 'מזכרות' - חפצים קטנים כולל סמלים, סימני דרגות, קליעים, רסיסים ותרמילי תחמושת ששמרו לעצמם חיילים בריטים מהמקומות שבהם שירתו בעת המלחמה, אך נטשו אותם כשהגיע סוף תורם לחזור הביתה. בעיקר חיפשנו מכשירי כיבוי-אש קטנים שנמצאו בכל כלי רכב: היינו מרוקנים אותם מתוכנם הכימי ואחר כך ממלאים אותם במים ומתיזים זה על זה בקרבות בינו, ממרחקים!

בשכונות חיפה והכרמל חלו שינויים עם צאת הבריטים והתמשכות מלחמת העצמאות. חלק משטחים ודירות שנתפסו עבור צרכי הצבא הבריטי חזרו לידי בעליהם והושכרו לשימוש חדש, חלק מהמחנות נשארו בידי צה"ל ושימשו לצרכי ואחרים שימשו לאכסון עולים חדשים. בלט בעיקר המחנה הגדול בחוף הכרמל "סנט-לוקס" שנקרא באותה עת 'שער-העלייה' ובו עברו מאות אלפי עולים קליטה ראשונית וגם אכסון קבע לתקופות מעבר ארוכות. בכרמל היו פזורים עוד מחנות צבא אחדים שהוסבו להקמת מעברות לאכסון עולים - והיו כאלה ששימשו למגורים במשך שנים - וגם למוסדות ציבור נדרשים. הקמת המדינה והעלייה לוו במחסור במבנים, במצרכים, בצנע ובקיצוב שהשפיעו על כולם.

תוך התרחשויות ראשית המלחמה הופיעו בכרמל החמורים! מקורם היה מהכפרים הערבים הנטושים בשולי העיר, מטירה בדרום ועד בלד-אלשיך במזרח, ובעליהם הפליטים כנראה שלא יכלו לקחת אותם איתם. חלק בוודאי נקלטו בתעשיית הבשר אבל היו גם כאלה שהגיעו לידי קבוצות ילדים כמונו בחופשת קיץ 1948 בכרמל. למדנו לשלוט בהם דרך התנסויות בנפילות ובעיטות שספגנו - ומי שהצליח לרכב על חמור כזה נחשב, לפחות בעיניי עצמו, כמעט כרוכב במרוץ סוסים באסקוט או ברודיאו! אנו, ילדי רחוב אלחנן, השתלטנו על אחדים והיינו שומרים אותם לעצמנו, מגינים עליהם מניסיונות גניבה בידי כנופיות של 'חברה' אחרים ורוכבים עליהם בתורנות ובגאווה! אחסנו אותם במבנה נטוש ברחוב שנקרא היום 'מגידו' והגנו עליהם מאלה שקינאו ולטשו אליהם עיניים. בשטח זה הוקם לימים בית הספר היסודי 'דוד ילין' שבו למדו בהמשך השנים ילדינו וילדי כל החברה במרכז הכרמל והיום קמים בו רבי-קומות למגורים.

אלא שחמור, שלא כמכונית, צריך גם לאכול ובדאגה לכך היו לנו קשיים. באביב 1948 עוד עטה השטח שבין בתי הרחוב בצמחיית בר עסיסת ירוקה, כולל שיחי ארטישוק בשטחי המנזר ברחוב מגידו שבקרבתו שיכנו את החמורים. שם היינו יוצאים למרעה עם החמורים, אך עם חום הקיץ התמעט הירק והבעיה גברה. וגם באשפה היה קשה למצוא להם מזון. אך הבעיה נפתרה בעזרת הזוג שלוסר!

הם היו פליטים מאירופה. הגבר - איש גרמני נחוש וכחוש, לא-יהודי, שברח מהנאצים מזרחה מתוך אהבתו ונאמנותו לאשתו - שהיו לה תכונות בולטות הנחשבות כיהודיות, רעמת תלתלים שחורה, גוף עבה, אף גדול, קול חזק ואופי סוער. הם הצליחו להסתתר ולברוח מארץ לארץ, הגיעו לאחד מנמלי הים השחור, ניצלו ושרדו והעפילו ארצה באנייה בעלייה ב', כאן עברו את מחנה עתלית והתארגנו בחיפה.

בחזית אחת החצרות הפונות לרחוב אלחנן הם פתחו חנות ירקות מאולתרת, במבנה של "ליפט" - ארגז מכולה מעץ - מאלה שבהם הביאו בזמנו עולי גרמניה את חפציהם ארצה. תחילה היו השלוסרים מביאים בבוקר באוטובוס ירקות בשקים מהשוק הסיטוני בעיר התחתית ומוכרים. אנו, "בעלי" החמורים היינו אוספים מהם פסולת ושאריות של ירקות לחמורים. אך שיתוף הפעולה התפתח: שלוסר רכש עגלה ישנה ובעזרת חמורים החל לעשות סיבובים ברחובות בכרמל המרכזי ולמכור ירקות היישר מעל העגלה. זו הייתה קצת כבדה לחמורים המסכנים, לכן היינו אנחנו, הילדים, מצטרפים, יועצים ללקוחות בקניות, מסייעים בסחיבת סלים לבתיהם עבור תשר קטן, ובעיקר עוזרים לחמורים שלנו, בכך שהיינו דוחפים את העגלה ברחובות העולים בכרמל וצוחקים! בסוף הקיץ שלוסר ואשתו נשארו עם ה'חנות' עגלה ושני חמורים, הילדים התפזרו לבתי הספר וגם אני חזרתי ללמוד!

מצעדי הראשון במאי בחיפה במאה העשרים

מאת: יעקב שור

ה-1 במאי היה חג מיוחד בחיפה, וראוי לספר עליו. בשנת 1882 נערך המפגן הראשון של ה-1 במאי בניו-יורק, על רקע תביעת איגוד הפועלים להנהגת יום עבודה של שמונה שעות. החל מ-1890 נערכו תהלוכות והפגנות דומות גם באירופה, בתקווה לשפר את תנאי העבודה המחפירים ששררו אז במפעלי התעשייה, ובמהרה זה התפתח להיות חג הפועלים הבינלאומי. בארץ ישראל צוין ה-1 במאי לראשונה ב-1906, ביוזמת מפלגת "פועלי ציון". האירוע הראשון בחיפה היה ב-1911, כמסופר בעיתון "אחדות", ביטאון המפלגה: ביום הראשון למאי הכינו הפועלים היהודים של חיפה נשף לכבוד חג הפועלים. זאת הפעם הראשונה שחיפה חוגגת את חג הפועלים.

לאחר ייסוד ההסתדרות הכללית בכסלו שנת תרפ"א (דצמבר 1920) בחיפה, קבעה אותו ההסתדרות כחגה הרשמי, והוא נחוג ברחבי הארץ החל מ-1921. בחיפה שהייתה באותה תקופה "עיר הפועלים" ונודעה בכינוי "חיפה האדומה", היו לטקסי הראשון במאי מימדים מיוחדים ומשמעויות נוספות.

ברוך זלץ ואלי נחמיאס, בספרם **מפ"ח ב"חיפה האדומה" 1921-2003** מסבירים את הריטואל החילוני החיפאי: טקסי ה-1 במאי בחיפה מילאו תפקיד פוליטי ראשון במעלה בחיפוש המערכת הפוליטית, לצד הפגנת עוצמה פוליטית חד-משמעית כלפי המרכזים הפוליטיים, תוך אמירה חד-משמעית שבחיפה "יש עם מי לדבר", ושבחיפה מסוגלים "לחלק את הסחורה" הפוליטית... אופייה המעורב של חיפה בתחום הערבי-יהודי חייב קיום של ריטואלים של אחדות בין העמים, ואלה באו לביטוי בטקסים מרשימים של ה-1 במאי (עמ' 95-96).

בחוברת **"ותיקים מספרים על מועצת פועלי חיפה"** מצאנו תיאורים ססגוניים על התהלוכות והטקסים שהיו בשנות השלושים. יהודה וושצ'ינה: חגי הסתדרות כמו ה-1 במאי, היו בחיפה חגים גדולים, בכל השטחים. בשביל ילדים, בשביל פועלים, בשביל נשים, בבתי ספר, באולמות. חג

ה-1 במאי הוציא לרחוב אלפי פועלים. מבוגרים, נשים, צעירים וילדים עברו יחד בסך ברחובות העיר - פעם כדי להפגין הישגים ופעם כדי להפגין תביעות, להפגין כוח. החגים של ההסתדרות חינו דור שלם של צעירים שראו בהסתדרות מרכז גדול מוביל, מוליך. הכינוי של חיפה "האדומה" לא בא לה במקרה...

על האווירה בחיפה ב-1 במאי מספרת גם פרומה טיגר: "הרגשנו שזה חג לכל העיר. שבועות אחדים לפני האחד במאי היו עושים תרגילי הליכה מסודרת מטעם "הפועל". היו קוראים לכך 'תרגילי סדר'. כלומר הכינו עצמם שילכו מסודרים טוב כמו בציבור מאורגן. האולם הגדול בעיר היה תמיד מלא מפה לפה. לא הייתה בעיה 'למלא אולם'. נשאו את דבריהם נציגי המפלגות ואחרי זה נפגשו אצל משפחת ארדשטיין ל'קידוש' בו השתתפו חברים מכל הזרמים".

בסוף תקופת המנדט נוצלו הפגנות ה-1 במאי להתגייסות משותפת לתמיכה בשרידי העם היהודי שנותרו באירופה לאחר

זיכרון אישי

השוואה ולהתלכדות לקראת הקמת המדינה היהודית בארץ ישראל.

באותה התקופה התהלכות הגדולות צעדו בעיקר לאורך הרחובות הפועל, ארלוזורוב, הרצל והחלוץ. בסיומן הייתה התכנסות גדולה באמפיתיאטרון ברחוב החלוץ (המבנה היה של ההסתדרות), שם נישאו נאומיהם של אבא חושי (מזכיר מפ"ח) ומנהיגים נוספים.

המצעד המסורתי של ה-1 במאי נמשך גם בשנים שלאחר קום המדינה, אך ברבות השנים הלך ודעך עד שנעלם כליל. נדגיש את העובדה שבעקבות התפתחות מפעלי התעשייה במפרץ חיפה במהלך שנות ה-30-40 התעצב אופייה של חיפה כעיר הפועלים העיקרית בארץ. באותה העת הסתדרות העובדים הכללית ומפלגות הפועלים הפכו למוסדות דומיננטיים בעיר, והיא זכתה לכינוי 'חיפה האדומה'.

מדי שנה, ב-1 במאי, צעדו, כאמור, תהלוכות רבות משתתפים ברחובותיה הראשיים של שכונת הדר הכרמל. כמובן שגם אנחנו, חברי תנועות הנוער החלוציות, נטלנו בהן חלק פעיל.

בימי נעורי, אי שם במחצית המאה שעברה, הייתי חבר נאמן, מה שהיה מכונה "שרוף", של תנועת "השומר הצעיר" בקן של נווה שאנן. אחד מרגעי השיא של פעילותנו בתנועת הנוער התחולל מדי שנה בחג הפועלים, הוא ה-1 במאי וככה זה חקוק בזיכרונותיי:

אנחנו צועדים בסך, שורות שורות לרוחב הרחוב הראשי. המתופף הולך בראש ואנחנו בעקבותיו, נערים ונערות, לבושים מכנסיים קצרים ו"חולצות שומריות", לרגלינו נעליים מסומרות ובידינו דגלים אדומים המתנופפים בגאוה מעל ראשינו. הלמות התוף מהדהדות בראש חוצות, מקצב התופים מכתוב את קצב הליכתנו הבוטחת.

זהו חג הפועלים ואנחנו, שמרגישים הזדהות עמוקה איתם, צועדים בגאוה גדולה ובלב חדור אמונה והתלהבות; שרים שירי לכת, צועקים סיסמאות בקולי-קולות, קוראים פה אחד: "הרימו דגל - השומר הצעיר!" נדמה כאילו העולם כולו נגדנו, אבל אנחנו מאמינים שנוכל לתקן אותו. אנחנו חשים מאוחדים. גם אני מדבר תמיד ב'אנחנו', שהרי אני חלק מקבוצה שהיא ממש בדמי.

היום אני שואל את עצמי: האמנם? על אף מאמציי להיות כמו כולם ולהרגיש שווה בן שווים אני בכל-זאת הרגשתי שונה מעט. אולי, בגלל החברה שלי שהסתייגה תמיד מאחדות היתר של הקבוצה. ואולי זהו חלק בתוכי שלא נותן לי להיבלע כליל?

למרות ההסתייגויות שלי, אני ממשיך 'בדרך הנכונה' וכאשר נתגייס לנח"ל בעוד שנה אלך כמובן עם כולם לקיבוץ. אנחנו, 'המגשימים', איננו מבחינים בכך שהמילה 'כולם' איבדה את משמעותה כי הרי רוב החברים והחברות כבר עזבו אותנו, ומ'כולם' נותר בעצם רק מיעוט, שרואה את עצמו בלבד. בסופו של דבר הגשמתי והלכתי לקיבוץ... אך אחרי כמה שנים עזבתי וחזרתי לעיר הולדתי - חיפה אהובתי.

השנים חלפו, הלמות התופים נמוגו, וכיום אני תוהה: מה באמת הגשמתי? האם את עצמי ואת רעיונותיי, או שמא את חלומותיהם ואת רעיונותיהם של האחרים? של המדריכים בתנועה, של החברים, של אלו שציפו שאתנהג 'כמו כולם', על פי מה שקבע הקולקטיב, על פי קצב התוף? אך אין ספק שהתוף הזה, שפעם הכתיב לי את הדרך, נותר כזיכרון מר ומתוק...

זיכרון אישי

האורתופדיה הוותיקה בארץ נמצאת בחיפה!

מאת: יעקב שור

כל החולף במעלה רחוב ארלוזורוב בחיפה ומתבונן בחזית בית מספר 8 מבחין בשלט מסקרן: **אורתופדיה לבו, נוסד 1887 בחיפה מ-1933.**

כשניכנס לבית העסק יקבל את פניו עמוס לביא, תמיד אדיב וחייכן, בן למשפחה ייקית יליד חיפה. כיום הוא אחד היצרנים היחידים בחיפה, שעדיין מייצר במו ידיו מדרסים רפואיים ואביזרים אורתופדיים שונים: חגורות גב, חגורות שבר (בקע), מדרסים, ועוד. כל אלה מיוצרים לפי מידה בהתאמה אישית.

בכך ממשיך עמוס את העסק המשפחתי שהקים בגרמניה אבי סבו, ארנולד לבושינסקי, בשנת 1887 בעיר יינה (Jena) ובשנת 1900 עבר לברלין. בנו קורט, סבו של עמוס, קיצר את שם העסק ל"לב" וכך נקראת החנות עד היום. אביו של עמוס, חנן (היינס) עבד בחנות במשך 75 שנים - עד גיל 91!

סבא קורט לבושינסקי (לבו) נסע לארץ ישראל ב-1923 במסגרת ירח הדבש שלו. ביקר את בן דודו ד"ר ארתור רופין הידוע וערך ביקור גם אצל מאיר דיזנגוף, שהיה נציגו המסחרי בתחום האורתופדי במזרח התיכון, פלשתינה ומצרים. נעבור לשנת 1933: לאחר עליית הנאצים לשלטון, המשפחה עלתה לפלשתינה ואז פתחה את העסק והחנות בחיפה, תחילה בשדרות הכרמל (כיום שדרות בן גוריון). מיום 1.1.1934 נפתחה החנות ברחוב ארלוזורוב 8 בהדר הכרמל.

לאחר מלחמת העולם השנייה הצטרף הבן, אוריאל. עמוס זוכר כי בתום מלחמת ששת הימים פקדו את החנות הרבה לקוחות ערביים מ"הגדה המערבית" שזכרו את המקום משנת 1948 ואחר כך, לאחר מלחמת לבנון הראשונה, הגיעו לקוחות במכוניות מרצדס מהודרות, ישירות מלבנון...

עמוס לביא הצטרף לעסק ב-1985, לאחר שהיה בוגר קורס חובלים בחיל הים הישראלי וגם קצין משטרה. עמוס גאה בהיותו בוגר אוניברסיטת חיפה בעל תואר ראשון בלימודי ארץ ישראל וגם למד לתואר שני בציוויליזציות ימיות. להנאתו עוסק בשני ענפי ספורט "חריגים": צולף (יורה) בחץ וקשת במסגרת "בית הלוחם" וחותר ב"סירות אקדמיות" במועדון חתירה חיפה' בנחל קישון.

אורתופדיה לבו, צילום רפי סיאנו

בנוסף לכך הוא אספן בלתי נלאה של חפצים שונים, מארץ ישראל "הישנה והטובה" (אספנות שזכתה בכינוי ישראליאנה). בין החפצים המיוחדים, שהוא שמח להציג לכל המבקרים בחנותו, יש תצלום של ארבעת האסירים היהודים שנכלאו בדמשק בשנת 1914, קופסאות קק"ל (הקופסא הכחולה) מפות עתיקות, תצלומים היסטוריים של חיפה מימי טרום המדינה ועוד. חלק מ"הענתיקות" הוא מקבל מהלקוחות הוותיקים של החנות, ששמחים למסור אותם אוהבות.

המעוניינים לראות את פרטי האוספים ולהאזין לסיפורי המרתקים של עמוס מוזמנים לתאם ביקור

בטלפון 054-6360833.

לֹא וְתָרָה / נִירָה חֲצִ'ק

מֵתוּךְ קִיר הָאֶבֶן
הַקֵּר, שְׁבַע הַכָּאֵב
פָּלְחוּ אֶת דֶּרֶכְךָ
קִרְנֶיךָ
הַלוֹהֲטוֹת שֶׁל הַחֲמָה
הַמְלַהֲטָט
בְּמִשְׁחַק הַזְכָּרוֹן
הַמֵּמָאן לְהַעֲלִים

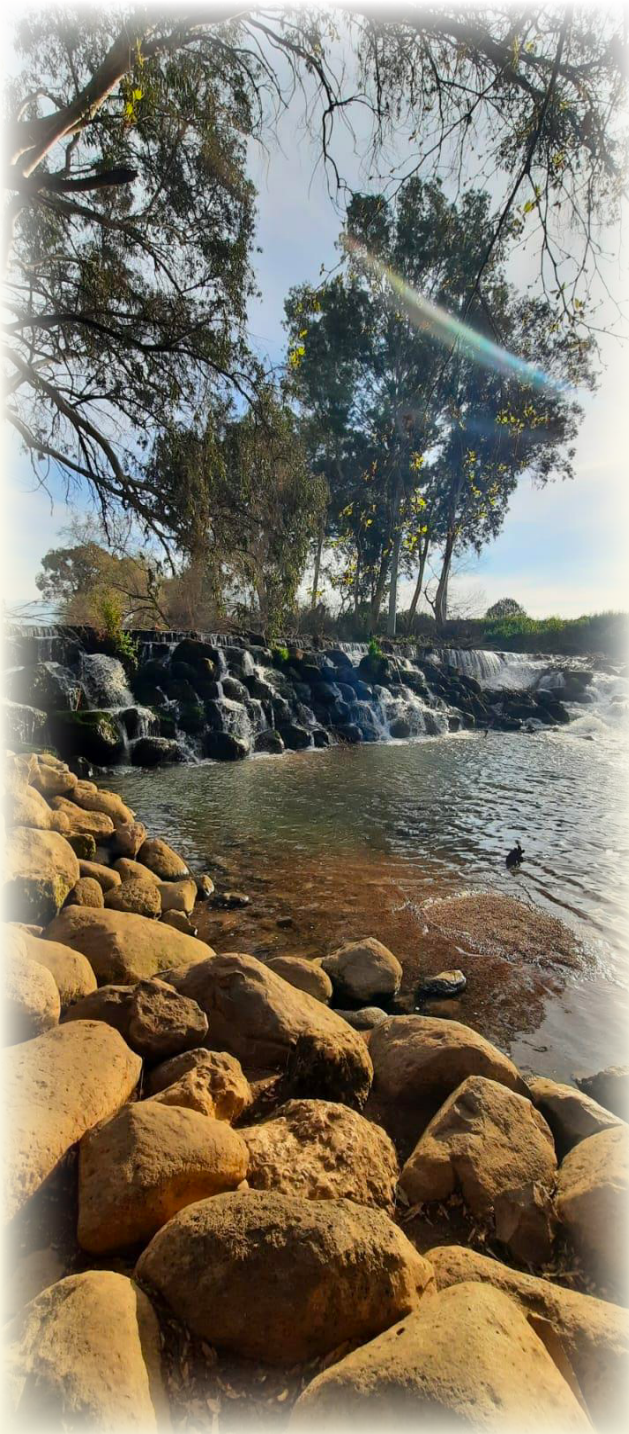

פיסול: אירית זהבי

שביבי אור ותקווה

מאת: שמעון מיטלמן

ב- 7 לאוקטובר 2023 ,
נסדקה ארצנו,
ושבריה פוזרו ביד זדון,
על אדמה ספוגת דם,
שהרעידה גם את ליבי,
שחיפש לשווא, שביב של אור ותקווה.
חלפו כ- 470 יום,
ומתוך מנהרות חשוכות,
הגיחו דמויות מלאכים :
לירי, גדי, אלי ועוד שכמותן,
והן נושאות סיפורי גבורה,
ומעלות מן האופל, שביבי אור ותקווה,
והנה אחרי כ- 500 ימי מלחמה ויותר,
עשיתי צעדי אל פינה קסומה,
על גדת הירדן בעמק החולה,
שם לאור החמה שהפציעה,
שוב שאבתי כוחות של תקווה,
מהנצחת מי נהר בזרימתם,
בעונה שחונה ויבשה מגשמים ,
והמסר ברור:
למרות, ועל אף -עם ישראל חי!

הירדן, כפר בלום, מרץ 2025 . צילום: שמעון מיטלמן

אורח בליל הסדר

מאת: רותי חשמונאי

לליל הסדר הזמנתי את חבריי, זיו ואורה, הם שאלו אם יוכלו להביא זוג חברים שלהם וכמובן שהסכמתי. זיו ואשתו אורה, מאוד אהבו את הירח כי לאורו הם מצאו זה את זה ולאורו התחתנו ויצרו את שלושת ילדיהם.

כחייל זיו שרת בחיל אוויר, היה טייס ולימים היה אסטרונאוט.

זיו ואורה הגיעו עם מונדי שנראה מעט מוזנח בלבשו עם שיער בהיר וארוך ועיניו חולמניות וגם כוכבה, אחותו של מונדי צעירה חמודה הצטרפה.

מונדי הוא האסטרונאוט שבנסיבות מביכות נשכח על הירח לפני שנים רבות באחת מהמסעות הראשונים של האמריקנים לשם וזיו שפקד לאחרונה על המסע לירח פגש את מונדי שם וצרף אותו למסע חזרה לכדור הארץ.

כוכבה ספרה שהמשפחה כבר אבדה תקווה לראות שוב את מונדי ושהשם שניתן לו כאשר היה בן 8 ימים היה ראובן שנולד אחרי שתי אחיותיו הבוגרות. מאז שזיו החזיר אליהם את ראובן, בעזרת פסיכולוגים ועוד אנשי מקצוע, הם מנסים להזכיר לו את עברו שבחלקו נמחק מזיכרונותיו ורק את שם החיבה שלו – מונדי הוא זכר.

מונדי שעדיין נמצא בתהליך החזרה לכדור הארץ, נכנס לביתי ונשכב על הספה. הוא עדיין לא התרגל לכיסאות

וגם האור העמום והאנשים ברקע, גרמו לו לחוסר ביטחון. אחרי כוס היין השנייה הוא לפתע קם ואמר: "אני מקווה שזיו יחזיר אותי במהרה לעולמי האמיתי. אני לא יכול להאמין שאי פעם חייתי בקופסאות אטומות שרק דרך פתחים מרובעים נעולים אפשר לראות את העולם שבו אני חי. מאז שנחתנו הכול נראה לי פה מלאכותי תוך הבית מלא אביזרים שבוודאי בעיני בעלי הבית וחבריהם הכרחיים ויפים ובעיניי הם מגוחכים. על הקירות המפרידים את האנשים מהחץ, מהטבע מהאוויר ומהשמיים, תלויות תמונות נוף שאילולא היו קירות, אפשר היה לראות את הנוף האמיתי ביום ובלילה, את הכוכבים ואת הירח. במקום לשבת על כיסאות ולסבול מכאבי גב, אני יושב בישיבה מזרחית בעולם האמיתי והפתוח. אני מניח שאתם עובדים קשה כדי לרכוש את כול האביזרים, הציוד והטלוויזיות האלה כדי לברוח מהמציאות שבה יכולתם לחיות, לחשוב ולהתעשר בחוויות פנים נפשיות / אנושיות.

אני מתחיל להבין שאתם אולי, מי יותר ומי פחות, אוהבים את הבית הזה, אשר למעשה מנוכרים לטבע האדם וסביבתו ורק עונה על דרישות הנוחות והיופי של הגרים בו.

כדי שלא אדבק מכם בנטייה לחיות בכלוב שכזה ואם לא יתאפשר לי לחזור לירח, אמצא לי פינה בגליל או בערבה שבה לא אשתעבד ואהפוך לקורבן קדמה שגויה זו.

תודה שהזמנתם אותי ואני מאחל לכם שתצליחו על אף הכול ושתשמרו על אוויר צח ונקי. היו בריאים! אני יוצא.

חג שמח לכם.

אל תשליכני לעת זקנה - סיפור שקרה

מאת: רינה אשכנזי

ג'קי נהג לנסוע מדי שבוע למפגש עם חבריו. היתה זו שעת אחר-הצהריים. בדרכו ראה אדם, לבוש היטב, יושב על חומה נמוכה לפני בית. חשב ג'קי בליבו כי האדם בוודאי ממתין לאשתו או לילדיו.

לאחר שלוש שעות של מפגש נעים עם ידידיו, בחוזרו הביתה התפלא כשהבחין שהאיש עדיין יושב על החומה. עצר את רכבו וחצה את הכביש, ניגש אליו ושאל: אדוני, עברתי פה וכעת אני שב, לאחר שלוש שעות, ועודך יושב כאן. האם יש בעיה

בה אוכל לסייע? ענה האיש: אני מסודר בבית הורים מצוין, כל חיי עבדתי במקום מסודר ויש לי פנסיה טובה, וכאן דירתי, בבניין מאחור בקומה השנייה. לאחר רגע קט הוסיף ושיתף: "אבל... צרפתי לחשבון הבנק שלי את בתי עורכת הדין ואת בני המהנדס. כיום דומני שהיתה זו טעות גדולה. מזה חודשיים שלא שולם שכר-הדירה בבית ההורים, כי ילדיי ביטלו את הוראת הקבע... כשהגעתי אל בתי כדי לברר מה קרה ענתה לי בבזז "לך מכאן, אינך יכול עוד להיכנס לדירה כי אני מתגוררת בה וגם המשרד שלי כאן".

נדהם שאל ג'קי: אדוני מסכים שאשוחח עם בתו? האיש ענה: לא נראה לי שתצליח, אבל תנסה ונדע... תוך כדי עלייה במדרגות התקשר ג'קי לרעייתו ואמר לה כי ככל הנראה יזמין אדם לביתם ללילה, והיא כמובן הסכימה. צלצל בפעמון הדירה ומשנפתחה הדלת אמר לבתו של האיש כי פגש את אביה שסיפר לו מדוע הוא ממתין מחוץ לבניין כבר כמה שעות. "אין זה עניינך ומוטב שתצא" ענתה הבת.

ללא היסוס ענה לה ג'קי: כשאני רואה אדם מבוגר יושב מחוץ לביתו במשך שלוש שעות רצופות, זה בהחלט הופך להיות עניין שלי. דעי לך שאני אקח אותו ללון בביתי הלילה, וכמובן גם אתקשר למשטרה, לאגף הרווחה ולעיתונות. סגר את הדלת וירד אל האיש, "הלילה תישן אצלי, אשתי מוכנה לארח אותך". בעודם נכנסים למכונית נחפזה לעברם הבת ושאלה "אדוני מתכוון למה שאמר, האומנם תתקשר לעיתונות ולרווחה, כפי שאמרת?" ומיד הוסיפה "אני לוקחת את אבא הביתה".

בחלוף חודשיים החליט ג'קי לגשת ולדרוש בשלומו של האיש בדירתו. הפעם, השיחה היתה קולחה וידידותית והאדם שמח לשתפו בבריאותו הטובה והודה לו על החיבור המחודש לילדיו.

האופרמנים / ליון פויכטוונגר

מאת: רעיה טילינגר

התכוונתי לכתוב על ספר אחר, ספר על הילדות בקיבוץ והלינה המשותפת, ואז, הגיע לידי האופרמנים. קראתי וידעתי בוודאות שזה הספר שאכתוב עליו הפעם כי אי אפשר להתעלם מן ההקבלות בין כאן לשם ובין אז להיום. הספר בן התשעים רלבנטי היום כפי שהיה אז.

האופרמנים הוא סיפורה של משפחה יהודית בברלין בראשית שנות השלושים של המאה העשרים. שלושה אחים ואחות, מרטין, אדגר, גוסטב וקלרה (היה עוד אח אחד, לודוויג, שנהרג בצבא גרמניה במלחמת העולם הראשונה). משפחה מבוססת שעשתה את הונה ממסחר ברהיטים. הסב, עמנואל אופרמן בסוף 1932. מרטין מנהל את רשת החנויות. אדגר הוא רופא ידוע ועל שמו רשומה שיטה שהמציא לטיפול במחלות גרון. גוסטב הוא איש תרבות ורוח שקוע בכתיבת ביוגרפיה על לסינג. קלרה, נשואה לאיש עסקים יהודי זקן לוונדל שהגיע ממזרח אירופה. עובדה חשובה לגבי לוונדל: יש לו דרכון אמריקאי.

ליון פויכטוונגר

שלוש עשרה שנה לאחר חתימת חוזה ורסאי שנחתם בתום מלחמת העולם הראשונה, גרמניה מתמודדת עם השלכותיו: כעס על התבוסה וההשפלה וקשיים כלכליים עצומים. גרמניה חויבה בחוזה ורסאי בפיצויים כספיים כבדים ונלקחו ממנה חבלי ארץ שבהם היו אוצרות טבע רבים. המפלגה הנאצית שהוקמה בשנות העשרים וחרטה על דגלה לאומנות פאן גרמנית, פאשיזם, אנטישמיות, אנטי קומוניזם, אנטי ליברליזם ואנטי דמוקרטיה, נתנה לרבים בגרמניה מענה לתחושות התסכול והכעס שחשו לאחר המלחמה.

האופרמנים פוגשים איש איש במקומו ובעיסוקו באנטישמיות ובאלימות המתלווה אליה ההולכות וכובשות חלקים הולכים וגדלים של האומה הגרמנית.

התגובה הראשונה שלהם: את המעשים האנטישמיים הברוטליים כמו הכאת מי שיש להם חזות יהודית מובהקת, או השלכת יהודים מהרכבת התחתית, עושים אנשים בורים, אלימים וגסים. זה גל והוא יעבור. הם תופשים את האירועים הקשים הללו כמשהו חולף ורגעי שאולי לא יגיע עד אליהם, הם אינם מזוהים עם חזות יהודית אופיינית והם חשים בטחון יחסי. די מהר מסתבר כי אי אפשר להתעלם מן הגל הזה.

מרטין, מנהל רשת חנויות הרהיטים המשפחתית חייב לוודא כי שם המשפחה אופרמן לא יופיע יותר על חזית החנויות. האם ימכור את הרשת לגרמני שפעם העסיק אותו והיום הוא בעל רשת חנויות משלו? האם ישנה את שם החברה ההיסטורי ל'חברה הגרמנית לרהיטים' בעוד תמונת סבו מייסד הרשת מתבוננת בו מן הקיר?

ברטהולד בנו תלמיד השנה האחרונה בגימנסיה מתמודד עם מורה בור ואנטישמי שנכפה על מנהל הגימנסיה המשכיל והתרבותי על ידי המפלגה הנאצית שהולכת וצוברת כוח והשפעה.

אדגר הרופא המנהל המוערך של בית החולים מגלה עד מהרה את מי יוכל לקדם ואת מי לא, ללא שום קשר לכישורים רפואיים.

ספרים

בעלה של קלרה, ז'ק לוונדל ובתם רות הם היחידים המכירים בסכנה המתקרבת. ז'ק בוגר הפוגרומים במזרח אירופה יודע לזהות את הסכנה ומצטייד בעוד מועד בדרכון אמריקאי וביכולת להעביר כספים מגרמניה. רות הצעירה היא ציונית ורואה את עתידה בפלשתינה.

גוסטב החוגג בתחילת הספר את יום הולדתו החמישים מתענג על חייו. יש לו ידידים אינטלקטואלים שהוא נהנה בחברתם, מאהבת יפהפיה. המחקר על לסינג שהוא משלים בעת הזו הוא מרכז עיסוקיו והשאלה אם תקבל אותו הוצאת הספרים המכובדת היא הבעיה הכי חשובה בחייו בעת הזו.

יש גם גרמנים שאינם אנטישמיים בספר והם מנסים איש איש בדרכו להזהיר, להגן, לייעץ לבני משפחת אופרמן וגם לחזות את העתיד. אחד מהם, פרופסור מילהיים אומר לגוסטב:

'כך אני רואה את עתיד הרייך הלאומי שעומד לבוא: טרנסצנדנטיות צבאית, מערכת משפט שתטיל חוקים מגבילים וחמורים, ומערכת חינוך שתגדל חיות אדם לאקסטזה של הקרבה עצמית. זאת התחזית.'

גוסטב פוטר את הפסימיות של ידידו בחיך בלבד. 'עם שהגיע להישגים טכניים ותעשייתיים כאלה לא ייכנע מהיום למחר לברברים. והרי רק לאחרונה חישב מישו ומצא שבארצות דוברות גרמנית יש על המדפים למעלה ממאה מיליון עותקים של כתבי גתה בלבד. אנשים כאלה לא יקשיבו לאורך זמן לצעקות של הברברים.'

בינואר 1933 היטלר מתמנה לקאנצלר. גוסטב עדיין אינו נרעש מן השינוי: 'הוא עבד, חי, העבודה התנהלה טוב, החיים היו יפים. שהברברי יתמקם לו בארמון הקאנצלר. לו זה לא איכפת.' ואז הועלה הרייכסטאג באש. ידידו הטוב של גוסטב עורך הדין פרופסור מילהיים מודיע לגוסטב שחתם בקלות דעת על עצומה המבקרת את המשטר: 'אתה חייב לחצות את הגבול מיד.' גוסטב עוזב את גרמניה לאחר התלבטות.

על הקורות אותו ואת שאר בני משפחת אופרמן בזמנים הסוערים הללו מספר הספר.

זה ספר נבואי כיוון שנכתב ב-1933, חלק גדול מן הזוועות שהתרחשו בגרמניה עדיין לא קרו, אבל פויכטוונגר חוזה אותן בדייקנות ומתאר אותן בפרוטרוט כאילו כבר קרו.

בזמן הקריאה אי אפשר להחמיץ את הדמיון בין חלק מן התהליכים שקרו אז ובין תהליכים מסוימים הקורים כאן, עכשיו, בזמן הזה, בישראל.

לכול החוששים והמודאגים בינינו הקוראים את הספר ורוחם נופלת עוד יותר, השאיר גוסטב אופרמן או הסופר ליון פויכטוונגר את הציטוט הבא מן המשנה אבות ב, המופיע כמוטו בחלקו האחרון של הספר:

'לא עליך המלאכה לגמור ולא אתה בן חורין לבטל ממנה.'
הוראות הפעלה לכל מי מאיתנו שחרד עכשיו.

מוזיקה לריקודים בבתי הקפה של "חיפה הקטנה"

מאת: ניצה פרילוק

צורך של עשרות מסמכים ותעודות נשמר בקפידה במשך עשרות שנים. רוב המסמכים (המוקדם ביותר מ-1916) עניינם פעילות מוזיקלית. כרזה מצוירת, מודעת פרסומת, תוכנית קונצרט, ביקורת על גזיר עיתון, חוזה העסקה - כל מסמך שכזה מוסיף פיסה לשחזור הביוגרפיה המקצועית של פרופסור יעקב ניקולייבסקי. המסמכים באוסף צנוע זה רשומים בשבע שפות: רוסית, לטבית, ליטאית, גרמנית, אנגלית, עברית וערבית, והם תורגמו לשם כתיבת ביוגרפיה ססגונית זו. במודעות צצים ועולים שמות של אמנים ובדרנים שהופיעו יחד עם המוזיקאי ניקולייבסקי על אותן במות בתל אביב ובחיפה. אליהם מתווספים שמות של תיאטראות, של בתי קפה ובתי מלון שנעלמו זה מכבר מהנוף העירוני של ישראל. ואולי יש בכך מטעמה של תקופה לא שקטה.

הפנר היהודי, יעקב ניקולייבסקי (1889-1974), עזב את מוסקבה מכורתו בסוף מלחמת העולם הראשונה בדרכו אל ריגה, בירת לטביה. הוא ביקש להתרחק מהצבא וממלחמת האזרחים, ששטפה את רוסיה - לאחר סילוק הצאר ניקולאי השני - בגלל עכור של דם, אימה ומחסור. בריגה הצטרף לתזמורת צבאית (1919-1923). ניקולייבסקי והאנסמבל שלו השתתפו לא-פעם בקונצרטים למטרות צדקה ('בנפיס') שנערכו במועדון היהודי "בורוכוב" בריגה. משם המשיך והגיע אל ליטא, והתקבל כ"כינור ראשון" בתזמורת האופרה הלאומית.

בהמשך עבר אל ברלין (רחוב אולנד 146). בהרכב של 12 נגנים בחליפות שחורות הופיע בערבי קונצרט וריקודים במלון Excelsior Berlin העומד עד היום במרכז העיר. כמו כן יצא לאור תקליט לגרמפון בחברה הנוודעת Odeon, שנוסדה על ידי מקס שטראוס. התקליט כלל יצירות של מלחינים נודעים - בנגינתו עם להקתו.

יומיים לאחר עליית היטלר לשלטון כקנצלר גרמניה (1.2.1933), נרשם ניקולייבסקי לעלייה לארץ ישראל. וכשבועיים ימים לאחר הגיעו לתל אביב, עם מרים רעייתו והבן יוסף, כבר הופיע "הפרופסור המפורסם ניקולייבסקי עם התזמורת שלו" במלון "רייטץ", בכל ערב - פעמיים, ככתוב במודעה. מאוחר יותר פנה לבמות אחרות. מידי פעם הרחיק צפונה, ועבר בתחנת ראש הנקרה להופעות בלבנון ובסוריה. הדרכון שלו, משנות ה-40, מלא בחותמות צפופות

פרסומת למופע ריווי של Koko: סטירה ומוזיקה, ריגה 1920

של יציאה וכניסה מהארץ, ומעיד על תכיפות מסעותיו בכיוון זה.

ניקולייבסקי עמד ליד עריסתו של הקברט העברי. עם תזמורתו הצטרף לשלישייה של מיכאל גור, יוסף גולנד ומיה ארבטובה הרקדנית למופע הבכורה בקברט "אף על פי" שלהם "כביסה גדולה אצל זרש" (1939). "ניקולייבסקי מחליף בזה אחר זה את הכינור בקלרינט ובסכסופון [...]". החברה כאן בינלאומית, והאווירה - אירופית אמיתית, כתב עיתונאי

מוזיקה

"תשע בערב". כמו תמיד, לא כולם נהנו מהמתרחש בבית הקפה. דיירי הבתים הקרובים התלוננו על מטרד ורעש המונעים מנוחה ושינה, והמשטרה הוזעקה לא-פעם.

תזמורות רבות הופיעו בבתי הקפה. בשעות אחר הצהרים נוגנה מוזיקה קלאסית, ובערבים הושמעה לרוב "מוזיקה פופולרית" כהגדרת המוזיקולוג נתן שחר. הרכב שכיח של תזמורת בית קפה כלל ארבעה נגנים: פסנתרן, מתופף, קונטרבסססט ונגן כלי נשיפה (כגון קלרינט). מאמצע שנות הארבעים נוספה לנגינת הכלים שירה של זמר או זמרת. אחדים מאלה שהחלו כאן את דרכם כנגני בית הקפה, דוגמת משה וילנסקי ומל קלר, נודעו בשנות ה-40 וה-50 כמלחינים של שירי זמר עבריים וכמעבדים מוזיקליים. באופן זה, לדברי ד"ר שחר, השפיעה תזמורת בית הקפה על הזמר הישראלי. בחיפה (לימים - ביתו) הרבה ניקולייבסקי להופיע עם תזמורתו ב"פארק הוטל" בכרמל, ב"גינת פנורמה", בקפה "גינתי" ובקזינו בבת גלים. שני הראשונים פרסמו מודעות בעיקר בשפה האנגלית. Park Hotel (לשעבר ספקטור, טלפון 489)

ג'אז וריקודים במלון "גן ספקטור", מרכז הכרמל חיפה

עמד בפינת חמד בדרך הצנובר - כיום מרכז הכרמל (שדרות הנשיא 123). גג הרעפים הכתום שלו טבל בירק העצים והפרחים של הגן, שגלש במדרון עד רחוב יפה נוף (חלקו נותר עד היום). ניקולייבסקי הופיע בכל יום בקונצרט קלאסי ומוזיקה לריקודים. "כל סוגי המשקאות, ארוחות משובחות, חדרים נהדרים, סופשבוע מיוחד", הפליגה המודעה בשבחי המלון.

"מוזיקה לריקודים במרפסת הקרירה והיפהייה של 'לב הכרמל'! פרופ' ניקולאייבסקי ולהקתו מנגנים כל ערב. המשקאות מצוינים! בימי שישי שבת וראשון - תה של חמש". מודעה זו שפורסמה בשפה האנגלית פנתה במכוון לחיילים הבריטים של הוד מלכותו ששירתו בארץ-ישראל.

מה עוד הציעה חיפה באותן מודעות? ב"קפה כץ" (נורדוי 31) הופיעה "הילדה דוליציץקה, הזמרת המפורסמת לשירים עממיים וקברט" וכן "הרקדנית המפורסמת בארץ - מונה בהופעה מלאת סנסציה". דוליציקה, שחקנית תאטרון יידיש זמרת, נעצרה ביולי 1946 על ידי המשטרה הבריטית, ונשלחה לכלא בית לחם. "ספלנדיד" (הרצליה 32) בישר: תכנית חדשה, תזמורת, חדרים מאווררים ו"המקלט הכי טוב בחיפה". באוגוסט 1941 - מקלט לא היה דבר של מה בכך. סוניה קזנובה השתלבה בתכנית קברט ב"פנורמה - בר, קפה ומסעדה" (המודעה בגרמנית). גם קונצרט לילדים התקיים שם - "ערב מוצרט". וגולת הכותרת הוגדרה: "הלהקה המפורסמת ביותר בפלשתינה, שהגיעה מהקזינו של בת גלים", ג'ו נאדל ולהקת הסווינג.

לאחר מלחמת העולם השנייה נכנסה לפעולה "התאחדות המנגנים בחיפה". בניצוחו של פרופ' ניקולייבסקי נערך קונצרט גדול בקפה "גינתי" (10.7.1946). בתוכניה (עברית וגרמנית) מיצירות המלחינים: יוהאן שטראוס, פרנץ פון סופה, פרנץ להאר, פליקס מנדלסון, לאופולד קוז'לוך ועוד. הכניסה חופשית.

מוזיקה

ניקולייבסקי מעולם לא שקט אל שמריו, ובשנות הארבעים מצא לו מרחב חדש להופעותיו - לבנון וסוריה. לשם הגיע ברכבת דרך "נקורה", תחנת הגבול דאז. הוא הופיע במלון "ארמון הלבנון" בעיירת הנופש עלאיי (Aley, צפונית לבירות). כרטיס ההזמנה של המלון לנשף הגדול (אוקטובר 1942) פונה לדוברי צרפתית.

ב-1935 צייר הקריקטוריסט אדם שליין (1910-1957) את יעקב ניקולייבסקי ונגני להקתו על כלי נגינתם: הצ'לן אלכסנדר ניקולייבסקי (האח הצעיר, ולימים - צ'לן ראשון בתזמורת הסימפונית חיפה), הפסנתרן, הכנר יעקב, הסקסופוניסט והחצוצרן. כולם בחליפות ובעניבות פרפר. ראשיהם פונים שמאלה - בצדודית, ואחדים נוטים קדימה כנסחפים אחר המלודיה. הקו המחויך נמרץ ומהודר. הציור הגדול תלוי על הקיר מעל לפסנתר בבית המשפחה.

בימים אלה מסתמנת לנגד עינינו תופעה מרעננת: נגנים צעירים בעלי הכשרה קלאסית מביאים את המוזיקה שלהם אל הקהל מחוץ לאולמות הקונצרט, בבמות לא שגרתיות - מועדונים, בתי קפה, גלריות, פאבים ומסעדות ובתים פרטיים. המבורגר וצ'יפס מתערבלים בנגינת בטהובן ופרוקופייב. כך בלונדון, בברלין, בניו יורק ("הארץ" 28.8.2016). מה שהתפתח כאילוץ בין שתי מלחמות העולם בקרב מוזיקאים, שהיו מהגרים, פליטים ועולים, חוזר עתה כאידאולוגיה, כאופנה חברתית. הסיווג המסורתי ל"גבוה" ול"נמוך" זוכה אפוא לטלטול נוסף.

תרגומים: ורד אלפרן, לב ביינגולץ, ד"ר יעל הרוסי. תודתי להם.
ספרים: בתיה כרמיאל, בתי הקפה של תל אביב 1920-1980, מוזיאון ארץ-ישראל, תשס"ז; ענת הלמן, אור וים הקיפוח: תרבות תל אביבית בתקופת המנדט, אוניברסיטת חיפה, תשס"ח.

הזמנה לנשף במלון "ארמון הלבנון", עלאיי 1942

בתי הורים

בני זוסמן, בן 87, נשוי ליהודית, אב לארבעה, סב לארבעה וסבא רבא לנין, עומד זה תריסר שנים בראש רשת של חמישה בתי דיור מוגן בחיפה ובקריית ביאליק. הרשת, "פסגות כרמל" מיסודו של ארגון עולי

מרכז אירופה, היא עמותה ציבורית ולפיכך ראשיה מכהנים בהתנדבות. לבני זוסמן זוהי פעילות שיא החובקת "קריירה שנייה" של התנדבויות בארגונים חברתיים ואקדמאיים דוגמת ער"ן ויו"ר חבר הנאמנים של המכללה האקדמית עמק-יזרעאל. עד יציאתו לגמלאות כיהן בני זוסמן במשך 42 שנים בתפקידים בכירים בבנק לאומי לישראל.

"כשנבחרתי לכהונת יו"ר הארגון התחלתי ללמוד את נושא הדיור המוגן דרך חמשת הבתים שהוקמו על ידי הארגון במרוצת השנים", נזכר בני זוסמן ומציין: "נתפסתי ליחס ולרגשות כלפי בני הגיל השלישי במהלך שיחותיי עם קשישים ובודדים בעשר שנות התנדבותי לער"ן".

במהלך הקדנציות שלהן נבחר עד כה בארגון, הוזמן בני זוסמן לייעץ לוועדה הבין משרדית של הממשלה לקידום כשירות משפטית של הקשישים זאת הוועדה שבה הומלץ גם על ייסודו וקיומו של ייפוי כוח מתמשך, המלצה שאכן אומצה. לפני כעשור שנים הגה בני זוסמן את הרעיון להרחיב את הדיור המוגן גם לקהילה, להביאו אל הפרטים שמעדיפים את השהות בבית ונזקקים לשירותים דומים בבית. בהחלטת הוועד המנהל של ארגון "פסגות כרמל" הוקם פרויקט "דיור מושלם", ה"בייבי של בני זוסמן". השירות זכה לתעודת הערכה מהאיגוד הארצי לגרונטולוגיה.

אין ספק ש"הקריירה השנייה" של בני זוסמן, שרופדה בהשתלמויות על אודות הגיל השלישי בארץ ובחו"ל, משלימה מפעל חיים ראוי להוקרה. גם ראש עיריית חיפה, יונה יהב, העניק לבני אף תעודת הערכה על פועלו למען זקני העיר.

ברכות ליו"ר ארגון

'פסגות כרמל' –

מר בני זוסמן, על

קבלת פרס מפעל חיים

מטעם קדם – האיגוד

לקידום קהילות דיור

למבוגרים בישראל

האיגוד לקידום קהילות דיור למבוגרים בישראל

מיכה לימור

בתי הורים

הסוד לאריכות חיים טובים טמון בפסגת חן-דיור מוגן

דיור מוגן "פסגת חן" בחיפה, ציין בדרך מיוחדת מלאות 100 פלוס שנים לשישה מדייריו. איתי גילינסקי, מנהל "פסגת חן" מעיד על בני המאה המתגוררים בדיור המוגן כאנשים שלא מוותרים לעצמם, משתתפים בכל פעילויות הבית, נפגשים תדיר עם חברים, מעורבים ואכפתיים למה שקורה סביבם, בעלי חיות המעוררת קנאה ובעיקר אופטימיים שרואים את הדברים הטובים והשמחים בחייהם ומעצימים אותם! באירוע החגיגי שהתקיים לכבודם קיבלו הדיירים הנכבדים אלבום תמונות מהודר החושף את סודם השמור והמתכון המנצח לחיים ארוכים וטובים:

החיים הטובים בגיל 100 - ותיקי הבית חושפים את הסוד לאריכות ימים...

גב' זהבה סלצקי: בת 102 מתגוררת בפסגת חן מיום פתיחתו לפני כ-20 שנה. זהבה אישה פעלתנית, מעורבת, מטופחת ואופטימית מאמינה שהסוד לחיים ארוכים וטובים זה היכולת לראות תמיד את חצי הכוס המלאה, להיות מוקפת באנשים שטוב לך איתם ולהיות עסוקים ככל האפשר.

מר מיכאל לזר: בן 101, מתגורר עם אשתו צביה בפסגת חן מעל עשר שנים. מיכאל דוגל באופטימיות, מקפיד לחייך לכולם ואוהב אנשים. מיכאל מאמין שלהיות אדיב, נעים הליכות ולהתעניין בזולת מאריך את החיים ונותן הרגשה טובה.

גב' לאה הרן: בת 101 מתגוררת 15 שנה בבית. לאה בעלת שמחת חיים וחיוך תמידי מאמינה אף היא בלהיות עסוקים, להשתדל ולהחזיק במצב רוח טוב ולהיות אופטימיים.

גב' שרלוטה ארמן: בת 101 מתגוררת בפסגת חן מיום פתיחתו לפני כ-20 שנה. שרלוטה תמיד מתנדבת ועד לאחרונה הייתה פעילה בצוות הספרנים של ספריית הבית. מאמינה בעיסוק תמידי, להיות עם חברים שאתה אוהב ולמעט בתלונות.

גב' בודי יגר: בת 100, מתגוררת 8 שנים בבית. בודי מאמינה בלהיות עסוקים ולהתעניין כל העת בסביבתה ובאנשים שמסביבה ושהסוד לחיים ארוכים טמון בלהיות ביחד.

מר צבי ציטרון: בן 100 מתגורר כעשר שנים בבית. צבי התנדב כמפקד בצה"ל עד גיל 60 וכמתנדב במד"א. מאמין שהסוד לאריכות ימים טמון בסקרנות, ללמוד ולחקור כל העת נושאים חדשים, לאתגר את עצמך ולחגוג את החיים. צבי רקד עד לאחרונה ריקודים בלקניים באוני' חיפה.

לפעמים גם הגלוי נסתר מעינינו

מאת: ויקי ויטל קפלוטו וענת וולפנפלד

יש בסביבתנו אנשים שאנו לא באמת רואים, אף שאנו פוגשים אותם מדי פעם. הם מספקים לנו שירות חשוב או עובדים עבורנו. הם אילו שעוזרים לנו... הינם עובדי המשרדים בארגון כמו רכזת משאבי האנוש, האחראית על המשכורות, החשבת ואנשי המחשבים. לדוגמה: הצצה קטנה לגיבוש האחרון. כדי לארגן יציאה לגיבוש דרושות מספר החלטות. הסכמת המנכ"ל ותקציב. **ואז זוכרים את כותרת המאמר...** מתחילה העבודה: תוכן, תאריך, הסעות, תיאומים, מרצים, מזון, עובדים שצריכים לגבות את אלו היוצאים, אחריות ועוד ועוד. מי שתכננה והתאימה את התוכן והפעילויות (בש"פ עם המנכ"ל) לקבוצת העובדים הינה ויקי ויטל קפלוטו, מנהלת לשכת היו"ר והמנכ"ל של הארגון. הטיוטת התחיל בסיוור מודרך וקסום בגנים היפיפיים והמטופחים של "רמת הנדיב" שכלל הסברים בוטנים והיסטוריים של המקום. לאחר הסיוור העובדים השתתפו בסדנת בשמים וכל אחד מהמשתתפים יצר את הניחוח הייחודי שלו. הגעה למלון הבוטיק "אלמא" - העובדים נהנו מסיוור מרתק ומתובל בהומור, טיילו במרכז האומנויות של המלון, מקום בו השראה פוגשת יצירתיות ונחשפו לאומנויות שונות. לסיום, העובדים נהנו מארוחת ערב משותפת במסעדת השף של המלון, מנות טעימות להפליא. יציאה לגיבוש של קבוצת עובדים היא פעילות שמטרתה לחזק את הקשרים והיחסים בין חברי הקבוצה, לשפר את שיתוף הפעולה, ולבנות אמון בין העובדים. במהלך הגיבוש, מתקיימות בדרך כלל פעילויות קבוצתיות, משחקים, ואתגרים שדורשים שיתוף פעולה ותקשורת בין המשתתפים. לאחר הגיבוש ניתן לצפות לשינויים חיוביים ביחסי העובדים לדוגמה: **שיפור התקשורת:** גיבוש צוותי מסייע לשבור את הקרח בין חברי הצוות, מה שמוביל לתקשורת פתוחה וכנה יותר. אנשים נוטים להרגיש נוח יותר לשותף רעיונות ודעות. **חיזוק האמון:** פעילויות קבוצתיות שמחייבות שיתוף פעולה יכולות להגביר את האמון בין העובדים. כאשר עובדים מצליחים להתמודד עם אתגרים יחד, הם מפתחים תחושת נאמנות אחד לשני. כל עשייה משותפת תורמת לתחושת השייכות של העובדים למקום עבודתם.

מהנעשה במרכז הקהילתי

אלי עובדיה

חבר הארגון מ-2012 ושותף פעיל בשולחנות הברידג' במרכז הקהילתי של "פסגות כרמל".

אלי (אליהו) עובדיה בן ה-93 עלה מקהיר שבמצרים. מיד כשעלה הוחלף שם משפחתו מהשם עבאדי לשם עובדיה, משום שהפקיד במשרד הפנים קבע כי עבאדי אינו שם בעברית, ואלי קיבל את דעתו.

אלי סיים תיכון במצריים כשהוא רהוט בדיבור ובקריאה של עברית, ערבית, צרפתית ואנגלית. בבית הכנסת במצרים למד תנ"ך אצל המורה ענתבי. הלימוד באותם ימים היה נוקשה: כשהכעיס את המורה, היה עליו להניח את כפות ידיו על שולחן הכתיבה והמורה הנחית מכות בסרגל על אצבעותיו. עד היום זכור לו העלבון הצורב שהיה כרוך בעונש זה.

בגיל שבע-עשרה גמלה בו ההחלטה לעלות ללא הוריו או אחיו, רק בלוויית בן דודתו, ויולי (אלי) נחמיאס. האוניה הפליגה מאלכסנדריה למרסיי שבצרפת. למרות שהוצע לשני הצעירים להשתקע ולהישאר בצרפת, הם לא ויתרו על הרעיון הציוני, ועלו ארצה.

תחילה השתלב אלי בקיבוץ ברור-חייל, ואז התגייס לצבא. חלומו לשרת כצנחן כמו הקיבוצניקים שהכיר לא התגשם, משום שהרכיב משקפיים. הוא גויס לגולני בתפקיד "מורסיסט" - קשר מורס. בשל המצב במדינה באותם ימים, שירותו הצבאי הוארך בשנה וחצי. במהלך כל תקופה זו מיעט מאד לצאת לחופשות - גם כאשר כל החיילים יצאו, נשאר לבדו. "טוב היה לי בבסיס, שהיה כמו בית עבורי" הוא מספר. לאחר שנתיים בצבא, מפקדו הודיע לו כי הוריו עלו. במצרים היו בעלי אמצעים, אך בארץ שוכנו במעברת קריית עמל, ליד טבעון. מורכב וקשה היה לו לראותם בדלותם כעולים חדשים. זמן קצר לאחר שאביו הצליח להשתלב בעבודה כשומר, עזבו את המעברה.

בתום השרות הצבאי פנה אלי לשרות התעסוקה ומצא עבודה בתור רצף. לאחר כשנתיים פנה אליו מישהו ואמר לו שעל-פי כישוריו - בוגר בי"ס תיכון ודובר ארבע שפות - מוטב שיפנה לעבודה משרדית. הוא החל לעבוד במשרדי חברת צים ובמקביל למד הנהלת חשבונות, התגורר עם הוריו בדירתם בחיפה ותמך בהם. בזמן לימודי הנהלת החשבונות הכיר את אשתו - קלודין שעלתה מטוניס. תחילה סירבה לחיזוריו, כי מוצאו ממצרים לא נראה לה מכובד דיו... באחד הימים המתינה לו בכניסה לבניין בו למדו ולאחר חודשים ספורים נישאו.

יוסף ברפלי אחד המנהלים בצים, שהכיר את כישוריו והעריך אותו מאד קידם אותו למשרת מבקר. הוא נשלח עם משפחתו לעבוד במשרדי צים בבבלגיה. לאחר כשנה הילדים ואשתו חזרו, כי העדיפו שיתחנכו בארץ. אלי נותר בגפו לעבוד בניכר, אך לא לזמן רב - ביקש שיגיע שליח במקומו ושב לארץ. שתי בנותיהם ובנם, הנכדים והנין חיים בארץ ואלי מציין שזו זכות גדולה.

לפני כ-13 שנים הגיע אלי בהיסוס למרכז הקהילתי של ארגון עולי מרכז אירופה, כדי ללמוד לשחק ברידג'. יש לו זיכרון טוב מספר הפנים היפה בו התקבל. מאז המשחק הוא חלק משמעותי בחייו - יומיים בשבוע הוא מגיע למרכז הקהילתי שלנו במוריה 55 ויומיים משחק בספורטן.

רשמה: עו"ס זהר רפאלי

מהנעשה במרכז הקהילתי

לְאָמיר רֶעֶדן ייִדיש (בואו נדבר יידיש) מאת: פנינה אופיר

שפת היידיש, הנחשבת לאחת מאבני היסוד של התרבות היהודית האשכנזית, צמחה במאות ה-9 וה-10 לספירה, בקרב קהילות יהודיות בצפון-מערב אירופה. שפה זו, המשלבת גרמנית עם יסודות עבריים, ארמיים ואלמנטים משפות מקומיות כמו פולנית וליטאית, במשך מאות שנים היוותה אמצעי ביטוי ייחודי, לתחומי החיים השונים של היהודים. היידיש שימשה לא רק לשיחה יומיומית, אלא גם לתחומי הספרות, המוזיקה והדת.

בתקופת תור הזהב של היידיש, בין המאה ה-18 לראשית המאה

ה-20, זכתה השפה לפריחה יוצאת דופן. סופרים דגולים כשלום עליכם, מנדלי מוכר ספרים ו.ל. פרץ כתבו יצירות אלמותיות ביידיש, ששיקפו את חיי הקהילות היהודיות במזרח אירופה. גם תיאטרון היידיש זכה להצלחה רבה והפך למוקד תרבותי חשוב. אולם, במהלך המאה ה-20 ספגה היידיש מכות קשות: השואה חיסלה מיליוני דוברים של השפה והשמדת הקהילות היהודיות באירופה הביאה לדעיכתה. במקביל, המגמות של ההתבוללות והציונות עודדו אימוץ של שפות לאומיות, או את העברית המתחדשת. ואף על פי כן, בשנת 1978 זכה הסופר יצחק בשביס זינגר בפרס נובל לספרות.

כיום, היידיש אינה שפה מדוברת בקרב הרוב המוחלט של יהודי העולם, אך היא עדיין זוכה לעדנה בקרב קהילות חרדיות ברחבי העולם, שם היא משמשת כשפת יום-יום. במקביל, נרשם עניין מחודש מצד חוקרים, אמנים ואוהבי תרבות, המנסים להחיות את השפה דרך פסטיבלים, לימודי אקדמיה ופרסומים ספרותיים.

היידיש היא עדות חיה ליכולת היהודית להתאים שפה ותרבות למציאות משתנה, וככזו היא ממשיכה לייצג את רוח העבר היהודי ותרבותו העשירה, לצד אתגרים חדשים במאה ה-21.

לפני כשנתיים החליטו חברות הארגון, פנינה אופיר ורינה אשכנזי, לפתוח קבוצת שיחה ביידיש. הקבוצה מתכנסת פעם בשבועיים, בימי ראשון במרכז הקהילתי של 'פסגות כרמל' ברח' מוריה 55 ואלה רשמיים של חברי הקבוצה:

פנינה: אני נהנית מאוד להתנדב פעמיים בחודש בריכוז הקבוצה. בבית דיברנו יידיש והיא בעיניי מתנה. יש לנו קבוצה מקסימה ונהדרת ואנחנו נהנים להיפגש פעמיים בחודש.

רינה א.: השפה האידית הייתה שפתה של משפחת אימי שהושמדה, ולכן חשוב לי מאוד לשמר את השפה ותרבותה. שמעתי יידיש בבית ואני אוהבת את השפה.

אשר: אני אוהב את השפה. אין לי עם מי לדבר, לא עם הילדים ולא עם הנכדים, כשאני בא לפה לפגישה אני נהנה מאוד. רינה ה.: אני מאוד מאושרת להגיע ולדבר את השפה ונהנית מהחברה. הסבתא שלי הייתה מדברת יידיש וזה מזכיר לי אותה.

שירלי: כל חיי שמעתי יידיש מסבא ומסבתא, אני נהנית מהחברה ומהקבוצה.

זלמן: היידיש שפה עשירה והספרות האידית ברמה גבוהה. הייתי שמח להגיע בכל שבוע, אם היו מתקיימות פגישות שבועיות.

מוזמנים ומוזמנות להצטרף לקבוצת השיחה ביידיש, אשר מתקיימת פעם בשבועיים, בימי ראשון, בשעות 11:15 - 12:15 במרכז הקהילתי 'פסגות כרמל', שד' מוריה 55, חיפה.
ההשתתפות ללא עלות לחברי הארגון. פרטים והרשמה במזכירות הקהילה: 04-8258989

משולחן הקהילה

מאת: ענת וולפנפלד,

מנהלת הקהילה

חברות וחברים יקרים!

הרמת כוסית לחג במרכז הקהילתי

דוד בן גוריון נואם ב-1947 באו"ם על ייחודו של העם היהודי. היה זה לפני חג הפסח. לפני כשלוש מאות שנה הפליגה לעולם החדש אונייה ושמה "מייפלואאר". המייפלואאר הייתה ספינת מסע שהעבירה סחורות בין אנגליה ומדינות אירופאיות נוספות. ב-6 בספטמבר 1620 יצאה המייפלואאר למסעה מנמל פלימות' שבאנגליה לעבר חופי אמריקה וכעבור 65 ימים, ב-11 בנובמבר עגנה ליד קייפ קוד שבמסצ'וסטס. נוסעי המייפלואאר ירדו מהאונייה והקימו את המושבה הקבועה הראשונה.

היה זה מאורע גדול בתולדות אנגליה ואמריקה.

מה דעתכם, האם... יש אנגלי אחד היודע היום אימתי הפליגה אונייה זאת? וכמה אמריקאים יודעים זאת? ומה היה טיבו של הלחם שאכלו בצאתם?

והנה לפני יותר משלושת אלפים ושלוש מאות שנה, לפני הפלגת "מייפלואאר", יצאו היהודים ממצרים וכל יהודי בעולם, באמריקה, ברוסיה, בהודו... יודע בדיוק כי יצאו ממצרים בחמישה עשר בניסן וכולם יודעים בדיוק איזה לחם אכלו היהודים, מצות.

ועד היום הזה אוכלים יהודים בכל העולם כולו מצה ומספרים ביציאת מצרים ובצרות שבאו על היהודים מיום שיצאו לגולה. ומסיימים באמרה:

לשנה הבאה בני חורין. לשנה הבאה בירושלים.

התנדבות

המשכנו את הרמת כוסית לחג הפסח, בהוקרה לדינה כבשני שהתנדבה מעל ל-12 שנים בריכוז קבוצת שיחה בגרמנית.

ההתנדבות בחברה שלנו התעצמה בשנה האחרונה. החברה האזרחית יצאה מגדרה בכדי לספק פתרונות.

פעמים רבות המתנדבים, זוכים להערכה ולהוקרה. המשפט "זה לא מובן מאליו" חוזר על עצמו.

המתנדבים יודעים שלא ישנו את העולם, אבל במעשי ההתנדבות אפשר להשפיע על הסביבה הקרובה ולהפוך אותה לטובה יותר.

עוד יבואו ימים טובים מאלה...

משולחן הקהילה

מועדון בוקר קפה, מאפה והרצאה מאי-יוני 2025

יום ג' 6.5.25: "השכנים החדשים"

מרצה: הסופרת רעיה טילינגר על ספרה החדש

יום ג' 27.5.25: להקת כוורת

מרצה: יורם מארק רייך

יום ג' 17.6.25: יהושע חנקין גואל אדמות

מרצה: גלי נחום

10:00 קפה ומאפה | 10:30 הרצאה | עלות: 25 ₪

נשמח לראותכם במרכז הקהילתי – מוריה 55, חיפה

צנת וולפנפלד-מנהלת הקהילה ו1307 המרכז הקהילתי

הרשמה במזכירות הקהילה: 04-8258989

משולחן הקהילה

הרצאה חינמית
יום שלישי 13.5.25
בשעה 10:00

קהילה

נכיר מקרוב את
תורת הבריאות
הטבעית עקרוניתה
והבסיס שלה

מרצה: בתיה מרום

בחירת מזונות
בריאים יותר
ובעשיית צעדים
הדרגתיים באימוץ
אורח חיים בריא

הבריאות בידיים שלך!

נלמד על תהליכים
המתרחשים
מאחורי הקלעים
של עולם המזון

הדגמה וטעימות
"סופר פוד"
וגם רעיונות
למתכונים פשוטים

לתמוך ולסייע
בשיפור הבריאות
האישית

מרכז קהילתי, שד' מוריה 55, חיפה
פרטים והרשמה במזכירות הקהילה: 04-8258989

משולחן הקהילה

מרכז קהילתי מוריה 55, חיפה 5 סדנאות חדשות

1

סדנת AI

ימי חמישי
מתחילים ביוני

2

מעגל נשים

ימי שלישי
מסוף מאי

סבתא בג'ינס

ימי שני
מסוף מאי

3

4

הנייד שביד

5

לימוד ברידג'

ימי ראשון 16:00-18:00

פרטים והרשמה במזכירות הקהילה: 04-8258989

ברטולט ברכט, 1898-1957
משורר, סופר, מחזאי גרמני

אל הדורות הבאים

קטעים נבחרים מתוך שיר של ברטולט ברכט תרגום מקורי: ה.בנימין

מילה תמימה היא אווילית. מצח חלקה
משמעו אטימות-הרגש. הצוחק
עוד לא תפס
את החדשות הנוראות.

איזה מין זמנים אלה, כאשר
שיחה על אילנות היא חטא כמעט,
כי על כל-כך הרבה פשעים היא שותקת!
האיש החוצה שם בשלווה את הרחוב,
האין הוא בלתי-מושג עתה לידידיו שבמצוקה?

ברצון הייתי מסכים להיות חכם.
בספרים העתיקים כתוב מהי חכמה:
להתנזר מקטטות העולם, ובלי פחד
לבלות את הזמן הקצר,
להסתדר גם בלי אלימות,
על רע לגמול בטוב,
את מאוויך לא למלא כי-אם לשכוח,
כי בכך החוכמה.
לכל זאת אינני מסוגל:
בזמנים אפלים.

מה כבר יכולתי לעשות? אבל השליטים
ישבו ביתר-ביטחון בלעדי, כך קיווייתי.
כך חלף זמני
שניתן לי עלי אדמות.

כוחותיי היו דלים. המטרה הייתה רחוקה
מאוד. היא נראתה בבהירות, אך ספק אם לי
ניתן להשיגה.
כך חלף זמני שנתן לי על עלי אדמות.
אשר בו טבענו,
כשתדברו על חולשותינו, זכרו
גם את הזמן האפל
שנמלטנו ממנו.
וידענו היטב:
גם שנאה לשפלות מעוותת את תווי הפנים.
גם הזעם נגד אי-צדק מצריד את הקול.
אך! אנחנו, שרצינו להכין את הקרקע
לידידות,
לא ידענו להיות ידידותיים בעצמנו.
אבל אתם, כאשר יגיע עד כדי כך שאדם
לאדם יהיה לעוזר,
הזכרו בנו בסלחנות.